

Miljökonsekvensbeskrivning

Samrådshandling, FÖP Sjöbo tätort 2050, Sjöbo kommun

OM RAPPORTEN:

Titel: Miljökonsekvensbeskrivning FÖP Sjöbo tätort 2050

Version/datum: 2024-04-26

Rapporten bör citeras enligt följande: Eriksson, A. (2023). Miljökonsekvensbeskrivning FÖP Sjöbo tätort. Calluna AB.

Foton i rapporten: © Calluna AB där inget annat anges

Omslag: Bilden tagen i Åsum av Emilie Willsäter, Sjöbo kommun

OM UPPDRAGET:

Uppdragsgivarens kontaktperson: Caisa Malmryd Olander, Radar Arkitekter/Elin Brudin, Sjöbo kommun

Utfört av: Calluna AB (organisationsnummer: 556575-0675)
Adress huvudkontor: Linköpings slott, 582 28 Linköping
Hemsida: www.calluna.se
Telefon (växel): +46 13-12 25 75

Projektledare: Anna K Eriksson (Calluna AB)

Rapportförfattare: Anna K Eriksson, Felix Gunnarsson (Calluna AB)

Kvalitetssäkring: Anna Sandström (Calluna AB)

Callunas interna projektkod: AKE0021

Icke-teknisk sammanfattning

Enligt 6 kap 3 § miljöbalken ska en strategisk miljöbedömning göras när antagande eller ändring av en fördjupad översiktsplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Syftet med att bedöma miljökonsekvenserna av en plan är att möjliggöra en integrering av miljöaspekter i planen, så att en hållbar utveckling främjas. Som en del i den strategiska miljöbedömningen ska en miljökonsekvensbeskrivning tas fram. I miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) identifieras, beskrivs och bedöms de miljöeffekter som planförslaget kan förväntas ge.

Sjöbo tätort växer och utvecklas med nya behov och krav som behöver tillgodoses. Sjöbo kommun avser att ta fram en ny fördjupad översiktsplan över Sjöbo tätort. Planen kommer att ersätta den tidigare fördjupade översiktsplanen 2013.

Den befintliga fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort, FÖP 2013 för Sjöbo tätort, antogs av kommunfullmäktige 2013-04-24. Den syftade till att stödja återupptagande av tågtrafiken längs Simrishamnsbanan samt att samla och optimera strategier angående utveckling av Sjöbo tätort.

Den nu gällande fördjupade översiktsplanen anses inte längre utgöra sitt syfte, bland annat på grund av bristande vägledning i dagvattenhantering och klimatanpassning, avsaknad av riktlinjer för befintlig bebyggelse och kommande detaljplanering.

I planprocessen för den nya fördjupade översiktsplanen har Sjöbo kommun fört en medborgardialog där invånare i Sjöbo tätort fått uttrycka preferenser över hur Sjöbo tätort önskvärt ska utvecklas. Sammanfattningsvis så ska Sjöbo tätort ha liv och rörelse. Inom det offentliga rummet ska det finnas plats att leka, grilla och träna. Det ska vara enkelt och säkert att ta sig fram till fots eller på cykel. Fler alternativ inom boendeform, ett större utbud av hyres- och bostadsrätter är önskvärt.

Den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort syftar till att skapa en samlad strategi för hur mark- och vattenmiljö inom Sjöbo tätort ska utvecklas. Dokumentet ska ge övergripande och långsiktiga riktlinjer för en samlad och hållbar utveckling i enlighet med de mål, planer och program som finns.

Kommunens ambition är att den nya FÖP Sjöbo tätort 2050 ska gå ut på samråd till sommaren 2024, och antas av kommunfullmäktige under sommaren 2026.

För att kunna identifiera de miljöaspekter där det finns risk för betydande miljöpåverkan har det tidigt i miljöbedömningsprocessen gjorts en undersökning och en avgränsning av de miljöaspekter som skulle kunna få betydande miljöpåverkan. Avgränsningen har gjorts i samråd med Länsstyrelsen i Skåne och enligt avgränsningssamrådet ska aspekterna ytvatten (MKN, skyfall), klimatpåverkan och hushållning av naturresurser avseende jordbruksmark respektive dricksvatten miljöbedömas. Därtill kommer MKB:n hantera, kumulativa effekter, avstämning mot miljömål, hänsynsregler, m.m. som krävs för att uppfylla lagkraven på en strategisk miljöbedömning.

Miljöbedömning

I nedanstående tabell sammanfattas de miljökonsekvenser som samrådsförslaget av FÖP Sjöbo tätort 2050 kan ge upphov till:

Miljöaspekt	Samrådsförslag
Vattenmiljö – MKN och skyfall	Positiv konsekvens.
Klimatpåverkan	Positiv konsekvens. Vissa förtydliganden kan göras.
Naturresurser dricksvatten	Positiv konsekvens.
Naturresurser jordbruksmark	Måttlig negativ konsekvens. Jordbruksmark tas i anspråk.

Vattenmiljö

Planförslaget har tagit stor hänsyn till skyfallsproblematiken och ger vägledning för hur risken för påverkan av skyfall ska förbättras. Det finns också goda förutsättningar att fördröja och rena dagvatten på ett sådant sätt att MKN för ytvatten inte äventyras.

Planförslaget bedöms därmed kunna ge förutsättningar för att ge *positiva konsekvenser* på ytvattenmiljöerna.

Klimatpåverkan

Planförslaget innehåller förslag och strategier för att kunna minska påverkan på klimatet. Planen kommer främst att ha en klimatpåverkan kopplat till nybyggnation och trafiklösningar. Genom riktlinjen i planen att eftersträva ett hållbart byggande vid nybyggnation finns stor potential att minska klimatpåverkan. De föreslagna utvecklingsområdena är placerade nära befintlig tätort och kan på de flesta platser på ett bra sätt länkas till befintlig infrastruktur och med gång- och cykelvägar.

Planförslaget bedöms sammantaget ge *positiv konsekvens* för aspekten klimatpåverkan. Planförslaget kan dock ytterligare förstärka skrivningar för att ge tydligare vägledning till minskad klimatpåverkan.

Hushållning med mark- och vattenområden – jordbruksmark

Planen innebär exploatering av verksamheter och rekreationsintressen på jordbruksmark. Jordbruksmark kommer att tas i anspråk där jordbruksenheterna redan idag är små och splittrade.

Då jordbruksmark är nationellt intresse bedöms planförslaget medföra *måttlig negativ konsekvens* på jordbruksmarken i området.

Hushållning med mark- och vattenområden – dricksvatten

Inom planområdet och dess påverkansområde finns områden som är utpekade som grundvattenförekomster och det finns också kommunala vattenskyddsområden med uttag av dricksvatten. Med föreslagna åtgärder för bland annat fördröjning och rening av dagvatten bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed också på möjligheten att nyttja denna resurs som dricksvatten.

Planförslaget bedöms ha förutsättningarna för att kunna ge *positiva konsekvenser* på grundvattnet och grundvattenförekomster i området.

Riksintressen och skyddade områden

Planförslaget har i sina riktlinjer tagit hänsyn till riksintressena för natur och friluftsliv och kommer enligt riktlinjerna att vid utbyggnad inom eller nära riksintresset att utreda och planera för att riksintressets värden inte ska påverkas negativt.

Planförslaget bedöms sammantaget påverka riksintressena för natur och friluftsliv *positivt*. Övriga riksintressen berörs inte.

Miljökvalitetsnormer

I Sjöbo tätort finns goda förutsättningar för att säkerställa att planerade exploateringar inte äventyrar Kävlingeåns möjlighet att nå MKN och att ytterligare kompletterande rening i den befintliga miljön bidrar till att recipienten kan nå god ekologisk status med avseende på näringsämnen.

Planförslaget bedöms inte försvåra möjligheten att uppnå gällande miljökvalitetsnormer för vatten förutsatt att tillräcklig stor area avsätts för fördröjning och rening av dagvatten. Anläggningen av dammar och andra tekniska lösningar för rening av dagvatten behöver ske i takt med utbyggnaden av Sjöbo.

Om åtgärderna som föreslås för fördröjning och rening av dagvatten, lokalt omhändertagande av dagvatten, sanering av förorenad mark genomförs bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed kunna ge en *positiv effekt* på miljökvalitetsnormerna för grundvattenförekomster.

Sjöbo kommun berörs ej av kvalitetsnormerna för luft och buller.

Miljömål

Planförslaget ger förutsättningar för positiva effekter på miljömålen utom de som är kopplade till jordbruksmark. Miljömålen har utvärderats med hjälp av den regionala preciseringen av delmålen och sammanfattas med nedan.

Mål	Planförslag	Mål	Planförslag
Begränsad klimatpåverkan		Myllrande våtmarker	
Frisk luft		Levande skogar	
Bara naturlig försurning		Ett rikt odlingslandskap	
Gifrfri miljö		God bebyggd miljö	
Levande sjöar och vattendrag		Ett rikt växt- och djurliv	
Grundvatten av god kvalitet			

Nollalternativet

Det nya planförslaget har jämförts med ett nollalternativ. Nollalternativet består av den nu gällande FÖP Sjöbo tätort från 2013. Då den är i princip utbyggd så innebär nollalternativet mer

eller mindre en avsaknad av vägledning för bebyggelseutveckling på översiktsplanenivå, med undantag för den vägledning som finns att hämta i FÖP:ens övergripande visioner och riktlinjer.

Nollalternativet bedöms inte innehålla den vägledning som behövs för att minska kommunens påverkan på vattenmiljön och det finns därför en risk att miljö kvalitetsnormerna för vatten påverkas negativt och därmed får en betydande miljöpåverkan. Nollalternativet innehåller inte heller den vägledning som behövs för att Sjöbo kommun ska kunna nå klimatmålet netto noll vid år 2050.

Samlad bedömning och slutsats

För att planförslaget ska få den effekt som avses är det viktigt att dagvattenhanteringen byggs ut i takt med exploateringarna. Kommunen behöver förtydliga samordning och process mellan planering och tekniska kontoret. Planförslaget behöver förtydligas med den mark som behövs för rening och fördröjning samt process och strategi för dagvattenhantering då behoven av denna typ av mark ligger utanför utbyggnadsområdena. Risk finns annars att planförslaget påverkar MKN och ger betydande miljöpåverkan.

Planförslaget bör även kompletteras med förtydligande inriktningar som bidrar till en minskad klimatpåverkan.

Den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort bedöms bidra till utvecklingen av ett mer hållbart Sjöbo där stor hänsyn tagits i planering till riksintressen, vattenmiljöer och bebyggelsestrukturer och främjar en omställning till fossilfria transporter. Planförslaget ger förutsättningar att möta upp framtida klimatförändringar och bidrar också till att minska Sjöbos klimatavtryck.

Innehållsförteckning

Icke-teknisk sammanfattning	3
Miljöbedömning.....	4
1 Inledning	9
1.1. Bakgrund, syfte och tidplan	9
2 Metod och bedömningsgrunder	10
2.1 Strategisk miljöbedömning	10
2.2 Bedömning av miljökonsekvenser	11
2.3 Avgränsning	11
3 Planförslag och alternativredovisning	13
3.1 Planförslag	13
3.2 Nollalternativ – framskrivet nuläge.....	14
3.3 Alternativ markanvändning	15
4 Regional och kommunal planering	16
4.1 Regional planering.....	16
4.2 Kommunal planering.....	17
5 Planområdets förutsättningar	18
5.1 Övergripande beskrivning av planområdet	18
5.2 Riksintressen enligt miljöbalken	20
5.3 Skyddade områden	25
6 Miljöbedömning av miljöaspekter	28
6.1 Vattenmiljö.....	28
6.2 Klimatpåverkan.....	35
6.3 Hushållning med mark- och vattenområden – Jordbruksmark	41
6.4 Hushållning med mark- och vattenområden – Dricksvatten	44
7 Påverkan på miljömål	49
7.1 Relevanta miljömål	49
7.2 Avstämning miljömålen.....	52
8 Kumulativa effekter	54
9 Uppföljning av betydande miljöpåverkan	55
10 Samlad bedömning	55
10.1 Sammanfattning av miljökonsekvenser för planförslaget och nollalternativ.....	55
10.2 Slutsats.....	56
11 Referenser	57

-
- Bilaga 1 Bedömningsgrunder för miljökonsekvensbeskrivningen (Calluna)
  - Bilaga 2 Föreslagen markanvändning, FÖP Sjöbo tätort 2050
  - Bilaga 3 Nollalternativet – mark-och vattenanvändningskarta från FÖP Sjöbo 2013, tillsammans med mark-och vattenanvändning från Översiktsplan från Sjöbo kommun 2040
  - Bilaga 4 Dagvattenpåverkan på Kävlingeån från Sjöbo tätort med avseende på MKN, DHI Sverige AB, 2023-04-28
  - Bilaga 5 Sjöbo skyfallskartering, Sigma Civil AB, 2021-08-02
  - Bilaga 6 Övergripande lokaliseringsutredning inför beslut om föreslagen exploatering av jordbruksmark, Sjöbo kommun, 2024

1 Inledning

1.1 Bakgrund, syfte och tidplan

Sjöbo tätort växer och utvecklas med nya behov och krav som behöver tillgodoses. Sjöbo kommun avser att ta fram en ny fördjupad översiktsplan över Sjöbo tätort, se Figur 1, så att utvecklingen kan ske strategiskt och hållbart samt enhetligt med de mål, planer och program som finns. Planen kommer att ersätta den tidigare fördjupade översiktsplanen 2013 som inte längre kan ses som ett vägledande verktyg.

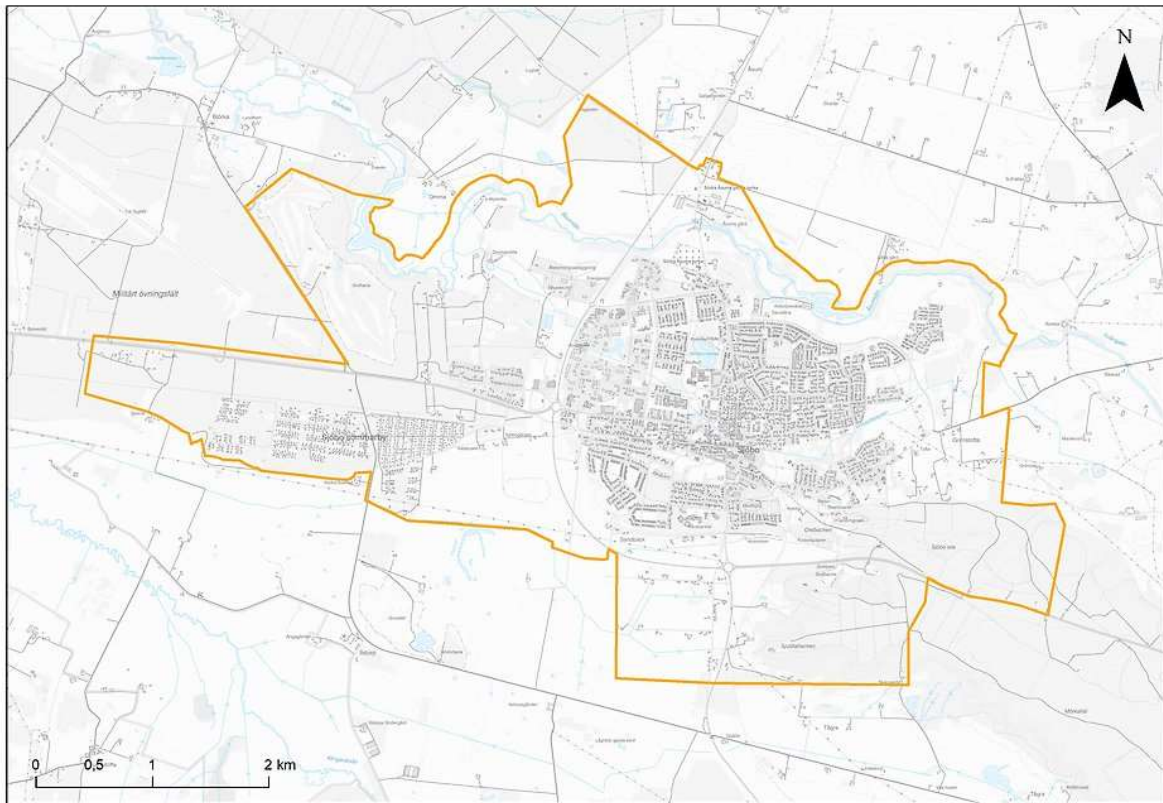
Den befintliga fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort, FÖP 2013 för Sjöbo tätort, antogs av kommunfullmäktige 2013-04-24. Den syftar till att återuppta tågtrafiken längs Simrishamnsbanan samt att samla och optimera strategier angående utveckling av Sjöbo tätort. Vidare avser den planen att förankra den tidigare översiktsplanens mål där Sjöbo tätort är planerat att öka med ca 1700 personer från 2006 till 2020. (Sjöbo kommun, 2013)

Den nu gällande fördjupade översiktsplanen anses inte längre utgöra sitt syfte, bland annat på grund av bristande vägledning i dagvattenhantering och klimatanpassning, avsaknad av riktlinjer för befintlig bebyggelse och kommande detaljplanering.

I planprocessen för den nya fördjupade översiktsplanen har Sjöbo kommun fört en medborgardialog där invånare i Sjöbo tätort fått uttrycka preferenser över hur Sjöbo tätort önskvärt ska utvecklas. Sammanfattningsvis så ska Sjöbo tätort ha liv och rörelse. Inom det offentliga rummet ska det finnas plats att leka, grilla och träna. Det ska vara enkelt och säkert att ta sig fram till fots eller på cykel. Fler alternativ inom boendeform, ett större utbud av hyres- och bostadsrätter är önskvärt.

Den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort syftar till att skapa en samlad strategi för hur mark- och vattenmiljö inom Sjöbo tätort ska utvecklas. Dokumentet ska ge övergripande och långsiktiga riktlinjer för en samlad och hållbar utveckling.

Kommunens ambition är att den nya FÖP Sjöbo tätort 2050 ska gå ut på samråd till sommaren 2024, och antas av kommunfullmäktige under sommaren 2026.

Figur 1. Översiktskarta över föreslaget planområdet för den fördjupad översiktsplanen. (sjobo.se, 2023)

2 Metod och bedömningsgrunder

2.1 Strategisk miljöbedömning

En strategisk miljöbedömning ska enligt 6 kap 3 § miljöbalken göras när en plan upprättas om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Under miljöbedömningsprocessen ska de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra identifieras, beskrivas och bedömas och kommunen ska redovisa vilka åtgärder som planeras för att förebygga, hindra och avhjälpa betydande negativa miljöeffekter.

Miljöbedömningen omfattar:

1. ett avgränsningssamråd om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad,
2. framtagande av miljökonsekvensbeskrivning,
3. tillfälle till synpunkter som görs genom att planen med miljökonsekvensbeskrivningen samråds och
4. att hänsyn tas till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter innan planen antas.

Syftet med att bedöma miljökonsekvenserna av en plan är att möjliggöra en integrering av miljöaspekter i planen, så att en hållbar utveckling främjas. Miljöbedömningen ska således

fungera som stöd för, och ge underlag till, arbetet med att hitta en lämplig utformning av planen. Den ska främja ökad miljöhänsyn och göra det möjligt att redan i planarbetet väga miljökonsekvenser mot andra samhällsintressen.

2.2 Bedömning av miljökonsekvenser

Påverkan är det fysiska ingrepp som genomförandet av planen medför. Effekten definieras som den störning i miljön som uppstår av planens fysiska påverkan, och den kan vara positiv eller negativ. Den negativa effekten kan vara betydande, måttlig eller liten. Om ingen effekt uppstår blir det inga konsekvenser.

I första hand används de kriterier som finns i 5 § miljöbedömningsförordningen som ska användas i undersökningen för att identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan.

Bedömningen av miljökonsekvenser sker genom att väga samman effekten av påverkan med de olika miljöaspekternas värde i en matris, se tabell 1.

Bedömning av värde sker utifrån objektiva värdegrunder som är specifika för respektive miljöaspekt. Värdeskalan är indelad i högt, måttligt eller lågt värde. Bedömningsgrunder för miljökonsekvensbeskrivningen redovisas i bilaga 1.

Tabell 1. Miljökonsekvensskala. Bedömningen utgår ifrån intressets värde och effektens omfattning.

Intressets värde	Effekt, ingreppets/störningens omfattning				
	Stor negativ effekt	Måttlig negativ effekt	Liten negativ effekt	Neutral effekt	Positiv effekt
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Neutral konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Neutral konsekvens	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Neutral konsekvens	Positiv konsekvens

Konsekvenserna av alternativen bedöms och redovisas i text för respektive miljöaspekt. I slutet av miljökonsekvensbeskrivningen ges en sammanfattande bedömning av konsekvenserna enligt skalan ovan. Som stöd för bedömningen av miljökonsekvenserna används relevanta miljömål, miljö kvalitetsnormer, riktvärden och direkta lagkrav såsom områdesskydd och skyddade arter.

2.3 Avgränsning

Tidsmässig avgränsning

Miljökonsekvenser uppstår på olika lång sikt. Det ingår i miljöbedömningen att redovisa effekterna av den planerade utvecklingen i området, oberoende av om de kan uppstå på kort, medellång eller lång sikt.

Den fördjupade översiktsplanen tar sikte på 2050. Horisontår för bedömning av miljöeffekter föreslås därför till år 2050 då effekter och konsekvenser kan ha förväntats slå igenom.

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen utgörs främst av planområdet och det bedömda influensområdet. Influensområdet varierar för de olika miljöaspekterna och definieras därför under respektive aspekt.

Nivåavgränsning

Nivåavgränsningen styrs av i vilket skede en planprocess befinner sig i. En viktig fråga i nivåavgränsningen är bland annat hur den fördjupade översiktsplanen förhåller sig till andra relevanta planer och program, till exempel Sjöbo kommuns översiktsplan, fördjupade översiktsplaner och detaljplaner. Med tanke på att den fördjupade översiktsplanen som ska miljöbedömmas omfattar ett mycket stort område och är på en övergripande strukturell nivå har det bedömts lämpligt att i miljökonsekvensbeskrivningen fokusera på de övergripande miljökonsekvenser som planförslaget ger upphov till. Frågor som är systemövergripande och som inte kan hanteras i ett detaljplaneskede samt frågor där det finns strategiska vägval ges mer fokus i detta skede medan andra, mer lokala konsekvenser behöver fördjupas i kommande detaljplaner. Nivån för beskrivning av miljöförhållanden och bedömning av påverkan varierar även mellan olika miljöaspekter beroende på hur rådande kunskapsläge ser ut. Där mer kunskapsunderlag och utredningar tagits fram är beskrivningarna och bedömningarna mer djupgående.

Tematisk avgränsning

Inför samrådsskedet gjorde Sjöbo kommun en undersökning om betydande miljöpåverkan för planen. Undersökningen identifierade att det finns risk för betydande miljöpåverkan och att en strategisk miljöbedömning behövde göras för att ge bra förutsättningar och kunskap inför den fördjupade översiktsplaneringen.

Ett avgränsningssamråd hölls med Länsstyrelsen i Skåne den 27 april 2023.

De miljöaspekter som planförslaget skulle kunna ge betydande miljöpåverkan på vid genomförande av planen är:

- **Befolkning och hälsa**
  - Dricksvattenförsörjning
- **Klimat**
  - Klimatpåverkan
- **Vattenmiljö**
  - MKN vatten
- **Hushållning med mark- och vattenområden**
  - Jordbruksmark
  - Dricksvatten

Avgränsning kumulativa effekter

Att identifiera, beskriva och bedöma kumulativa effekter är en del av miljöbedömningen. Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar med varandra. Det kan handla

om att olika typer av effekter från en och samma verksamhet samverkar eller att effekter från olika verksamheter samverkar.

Kumulativa effekter är ackumulerande, samverkande eller adderade direkta eller indirekta effekter. De visar på hur en verksamhet eller åtgärd tillsammans med andra pågående, tidigare och framtida verksamheter/åtgärder påverkar miljön i ett område.

De kumulativa effekterna redovisas under respektive miljöaspekt och sammanfattas i kapitel 11.

3 Planförslag och alternativredovisning

Enligt 6 kap 11 § punkt 2 miljöbalken ska rimliga alternativ för en plan eller ett program identifieras, beskrivas och bedömas. Det här ska göras med hänsyn till programmet eller planens syfte och geografiska räckvidd. I miljöbedömningen ingår det även att motivera varför olika alternativ har valts eller valts bort i planeringsprocessen. Det här redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Studier av rimliga alternativ är en viktig del i planeringsprocessen då det handlar om att göra avvägningar mellan olika sätt att hantera ett områdes förutsättningar, relevanta målsättningar och eventuella konflikter som behöver lösas. Gällande miljöbedömningar handlar om att miljöaspekter ska integreras på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

3.1 Planförslag

Den fördjupade översiktsplanens syfte är att visa hur tätorten ska utvecklas fram till 2050. Planförslaget ska vara ett vägledande verktyg med långsiktiga strategier och riktlinjer i kommunens utvecklingsarbete exempelvis vid ny detaljplanering och bygglovsprocesser.

Identitet och framtidstro

- Vårda och levandegöra kulturmiljöer och kulturbyggnader
- Utveckla tätortens identitetsskapande platser och stråk
- Skapa miljöer och byggnader värda att bevara för framtiden

Hållbarhet och grönska

- Förtäta och exploatera med hänsyn till platsens förutsättningar
- Utveckla tätortens blågröna miljöer och kopplingar
- Klimatanpassa den byggda miljön
- Tillgodose framtida behov av teknisk försörjning

Livskraft och trygghet

- Tillgodose framtida bostads- och servicebehov
- Öka Sjöbo-bornas livskvalité
- Stärka förutsättningarna för ett tryggt och levande centrum

Tillgänglighet och närhet

- Utveckla en tätort som är tillgänglig för alla
- Stärka kopplingarna till omvärlden

Sjöbo tätort har en positiv befolkningstrend och populationen ökar. Planförslaget ger vägledning för nya utbyggnadsområden huvudsakligen genom förtätning av tätorten men jordbruksmark kommer också att behöva tas i anspråk. Sjöbo kommun är en tätort omgiven av jordbruksmark men också av värdefull natur. Lansspråktagande av jordbruksmark är oundvikligt om tätorten ska växa.

Föreslagen markanvändning kan ses i Bilaga 2.

Utbyggnadsområden

Sammanlagt pekas nio utbyggnadsområden ut för bostäder, av dessa innehåller ett par även möjlighet för centrumfunktioner så som handel, kontor och samlingslokaler. Ytterligare ett område är utpekade som utblick vilket innebär att området föreslås utredas för bostäder först i en längre tidshorisont. Tre utbyggnadsområden pekas ut för samhällsfunktion. Exempel på samhällsfunktioner kan vara mötesplatser, lokaler för kultur, vård, kontor, parker med mera.

Inom bostäder ryms olika bostadstyper, så som flerbostadshus, radhus och enbostadshus samt olika upplåtelseformer så som hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt. Även LSS-bostäder ryms.

Utbyggnadsområdena möjliggör sammanlagt cirka 650 bostäder och ytterligare cirka 100 bostäder om området för utblick räknas in. Antalet bostäder är en uppskattning och det kan bli både något lägre och högre antal bostäder. För de områden som rymmer flera bostadstyper är uppskattningen ett snitt och beror också på vilken andel det blir av varje bostadstyp.

Sammanlagt är cirka 170 bostäder på kommunal mark och resterande på privat mark.

Utöver föreslagna utbyggnadsområden finns en planberedskap för cirka 800–1000 nya bostäder inom antagna och pågående detaljplaner. Totalt finns härmed möjlighet till cirka 1450–1650 nya bostäder inom tätorten fram till 2050. Det är något fler än de 800–1300 som anges för samma tidsperiod i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning 2022–2026, men ändå inom ramen för vad kommunen anser är befogat för att kunna planera för en långsiktig planreserv samt kunna möta framtida efterfrågan på varierande boendetyper.

3.2 Nollalternativ – framskrivet nuläge

Enligt 6 kap 11 § punkt 3 miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning i den strategiska miljöbedömningen redovisa miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om en plan eller ett program inte förverkligas. Det här framskrivna nuläget brukar i miljökonsekvensbeskrivningen benämnas som nollalternativ. Att beskriva det nuvarande tillståndet i miljön och hur det kan förväntas förändras i framtiden är viktigt för att en jämförelse med andra alternativ som har tagits fram för en plan eller program, ska kunna göras.

Nollalternativet består av den nuvarande fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort (FÖP Sjöbo 2013), antagen av kommunfullmäktige 2013. Då majoriteten av områdena som föreslås för bostads- och verksamhetsutveckling i den FÖP:en redan är utbyggda eller detaljplanelagda, alternativt att detaljplaneläggning pågår, är det eventuellt så att FÖP:en inte kan anses utgöra ett realistiskt nollalternativ för tätorten.

Med tanke på den begränsade vägledning som den nuvarande FÖP:en kan ge, utgörs det mest realistiska nollalternativet kanske snarare av mer eller mindre en avsaknad av vägledning för bebyggelseutveckling på översiktsplanenivå, med undantag för den vägledning som finns att hämta i FÖP:ens övergripande visioner och riktlinjer. FÖP Sjöbo 2013 innehåller inga tydliga riktlinjer för spridd bebyggelse utanför tätorten, eller för utveckling av befintlig bostadsbebyggelse. FÖP Sjöbo 2013 tar heller inte en helt tydlig ställning i frågan om järnvägsreservatets dragning genom tätorten, antagligen på grund av att Trafikverkets förstudie

om dragningen färdigställdes 2014, men beskriver ändå de åtgärder som skulle krävas om järnvägen byggs, vad gäller nya säkra övergångar över spåret med mera.

Plangränsen för den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort täcker in ett större område än FÖP Sjöbo 2013. Eftersom FÖP Sjöbo 2013 gäller parallellt med den kommunövergripande översiktsplanen (Översiktsplan för Sjöbo kommun 2040), antagen av kommunfullmäktige 2022, gäller den översiktsplanen för de områden inom det nya planområdet som inte täcks in av den gamla FÖP:en. I Bilaga 3 visas en mark-och vattenanvändningskarta från FÖP Sjöbo 2013, tillsammans med mark-och vattenanvändning från Översiktsplan från Sjöbo kommun 2040 som tillsammans utgör det så kallade nollalternativet.

Nollalternativet bedöms inte innehålla den vägledning som behövs för att minska kommunens påverkan på vattenmiljön och det finns därför en risk att miljö kvalitetsnormerna för vatten påverkas negativt och därmed får en betydande miljöpåverkan.

Nollalternativet innehåller inte heller den vägledning som behövs för att Sjöbo kommun ska kunna nå klimatmålet netto noll vid år 2050. Kommunen har antagit Miljömål 2034 och dessa behöver omsättas och tas med i översiktsplaneringen.

3.3 Alternativ markanvändning

Enligt 6 kap. 11 § punkt 2 miljöbalken ska rimliga alternativ för en plan eller ett program identifieras, beskrivas och bedömas. Det här ska göras med hänsyn till programmet eller planens syfte och geografiska räckvidd. I miljöbedömningen ingår det även att motivera varför olika alternativ har valts eller valts bort i planeringsprocessen. Det här redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Studier av rimliga alternativ är en viktig del i planeringsprocessen då det handlar om att göra avvägningar mellan olika sätt att hantera ett områdes förutsättningar, relevanta målsättningar och eventuella konflikter som behöver lösas. Gällande miljöbedömningar handlar det om att miljöaspekter ska integreras på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

Idrottsplatsen kommer att ligga kvar i befintligt läge. Två ytterligare alternativa platser har utretts för idrottsplatsen men enligt ett inriktningsbeslut i styrgruppen för den fördjupade översiktsplanen, som består av kommunstyrelsens arbetsutskott, har det beslutats att ha kvar idrottsplatsen i befintligt läge. De huvudsakliga argumenten för detta har varit resurshushållning, minimerad påverkan på kommunala ansvarsarter samt problematiska geotekniska förhållanden vad gäller nyanläggning och nybyggnation. Se Figur 2.

Det planerades initialt i processen för ett nytt ridhus och två lägen för detta utreddes. Ett inriktningsbeslut togs i styrgruppen för den fördjupade översiktsplanen att stryka ett nytt ridhus från FÖP Sjöbo 2050. De huvudsakliga argumenten för detta var att optimala lägen för en ny ridanläggning på kommunal mark inom planområdet var mycket begränsade.

Figur 2. Idrottsplatsens befintliga läge och de alternativa platserna som utreddes för eventuell utbyggnad/nyetablering. 1. Befintligt läge. 2. Utökning av idrottsplats vid Gumparp. 3. Helt nytt läge för idrottsplats vid södra rondellen.

4 Regional och kommunal planering

4.1 Regional planering

Regional fysisk planering gäller enligt 7 kap. 1§ PBL i Skåne län. Planen är inte bindande men ska ge grunddrag för lokalisering av bebyggelse samt användning av mark- och vattenområden. Regionplanen ska vara vägledande för beslut kring översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.

Regionplan för Skåne 2022–2040

”Regionplanen är en strategisk plan som omfattar hela Skånes geografi. Den visar Skånes samlade vilja och ger förutsättningar för utvecklingen av de fysiska strukturerna. Regionplaneprocessen bidrar till att skapa grunden för en samhällsutveckling som ger förutsättningar för arbetsmarknad och näringsliv att utvecklas och för att människor ska kunna bo och leva i hela Skåne. Regionplanen har den regionala skalan i fokus och inriktas på de frågeställningar som är mellankommunala och kompletterar den kommunala översiktliga planeringen.”

Planförslaget har tagit hänsyn till de vägledningar för markanvändning som finns i regionplanen.

Planeringen har skett med utgångspunkt i befintlig landskapskaraktär och med målet att stärka den gröna infrastrukturen och främja den biologiska mångfalden. Utbyggnadsområdena som föreslås har utgått från befintliga strukturer och bygger i huvudsak på förtätning eller ianspråktagande av mark som ligger angränsande till befintlig bebyggelse. I de fall jordbruksmark föreslås att tas i anspråk har en analys gjorts för att välja den minst produktiva jordbruksmarken och skapa en så naturlig anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur som möjligt. Det har tagits hänsyn till vattenmiljöerna och bildning av grundvatten och flera

anläggningar för rening och fördröjning föreslås. Klimatstudier avseende värmeöar och översvämningar har utförts och planen är anpassad utifrån detta. En ekosystemtjänstanalys har också funnits som underlag. Sammantaget bedöms planförslaget följa vägledningarna i Regionplan för Skåne.

4.2 Kommunal planering

Översiktsplan

En översiktsplan ska hålla länge och ha ett långsiktigt planeringsperspektiv. Planen ligger till grund för kommunens och andra myndigheters beslut. Den används som ett stöd och underlag för den mer detaljerade planeringen och vid bygglov. En översiktsplan är inte juridiskt bindande, men fungerar som en ledstjärna.

Den gällande översiktsplanen för Sjöbo kommun, antogs 2022-06-22 av kommunfullmäktige och utgår från kommunens politiska vision. Den ska vara vägledande i beslut om hur mark- och vattenområden samt bebyggd miljö ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen visar tydligt hur dess planeringsprinciper baseras på nationella, regionala såväl som lokala mål och program. Planeringen lyder i huvudsak att Sjöbo kommun ska utvecklas så att alla delar inom kommunen känns nära och har bra tillgång till service och kultur, satsningar ska fördelas geografiskt. Bebyggelseutveckling ska ske miljösmart och koncentreras till befintlig samhällsservice och infrastruktur för att skapa goda förutsättningar att bo bekvämt och resa klimatsmart. Kommunikationsstråk ska utvecklas för att främja individer till att välja klimatsmarta färdmedel. Kulturmiljöer ska hållas aktuella genom restaureringar och nyanvändning vilket ska bidra till ett mer attraktivt samhälle med en levande historia.

Den nu gällande översiktsplanen ersatte helt eller delvis följande planer:

- Översiktsplan för Sjöbo kommun 2009, antagen av kommunfullmäktige 29 april 2009.
- Fördjupad översiktsplan för Grimstofta söder, antagen av kommunfullmäktige 26 september 2007.
- Vindkraft i Sjöbo kommun, tematiskt tillägg till översiktsplanen, antagen av kommunfullmäktige 7 oktober 2010.

Resterande aktuella dokument gäller parallellt med den nya planen.

Detaljplaner

Genom en detaljplan regleras det hur bebyggelse, mark och vatten i ett specifikt geografiskt område ska användas. Det är kommunen som antar en detaljplan och till skillnad från översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner som är rådgivande är detaljplaner juridiskt bindande. I en detaljplan anges vilka byggåtgärder som får göras inom det utpekade området.

En stor del av föreslaget planområde är idag detaljplanerat och flera detaljplaneprocesser är pågående. Inför att de nya utbyggnadsområdena ska byggas kommer ytterligare detaljplaner att behöva tas fram alternativt ändras.

Övriga kommunala ställningstaganden

Sjöbo kommun har utarbetat ett flertal kommunala styrdokument som beaktats vid framtagande av planförslaget:

- Bygga i Sjöbo antagen 2021-11-16
- Sjöbos kulturplan 2022-2030

- Grönstruktur- och naturvårdsprogram 2016
- Gemensam kretsloppsplan 2021-2030, antagen av Sjöbo kommun 2020-10-21
- Hållbart Sjöbo 2034
- Riktlinjer för bostadsförsörjning 2022-2026
- Folkhälsoplan 2021-2024
- Lekplatsplan för Sjöbo kommuns lekplatser 2018
- Lokalförsörjningsplan, pågående arbete

5 Planområdets förutsättningar

5.1 Övergripande beskrivning av planområdet

Kommunens utveckling

Sjöbo kommun bildades 1971 och är beläget centralt i södra Skåne. Kommunen angränsar till kommunerna Lund, Eslöv, Hörby, Tomelilla, Ystad och Skurup. Sjöbo kommun har en areal på drygt 500 kvadratkilometer, därav 15km² vatten, vilket gör kommunen till Skånes tredje största kommun.

Kommunens befolkning ökar och nådde i mars 2023 19 518 invånare. Den stora ytan och relativt låga populationsnivån gör Sjöbo kommun till en attraktiv kommun att flytta till, mycket på grund av närheten till natur.

Sjöbo tätort har en centralortskaraktär från sekelskiftet, präglad av det järnvägssamhälle som samhället har sina rötter i. Bebyggelsemönstret är av betydelse för att bibehålla karaktären. Mot slutet av 1900-talet lades den järnväg som bidrog till Sjöbos uppkomst ner och utvecklingen av Sjöbo tätort fokuserades på enfamiljsbostäder och Sandbäcks industriområde. Stadens centrum ligger längs med eller i anslutning till Västergatan där stora delar av stadens utbud av kultur och service finns. Åsumsån rinner norr om tätorten och erbjuder ett naturnära resmål för invånarna (Fördjupad översiktsplan 2013, Översiktsplan 2040).

Sjöbo tätort är beläget centralt/öst i kommunen och hade år 2020 en population på 8 478 invånare (SCB 2021). Populationen i kommunen ökar där Sjöbo tätort står för 63% av ökningen från 2015–2020 (SCB 2022).

Infrastruktur

Genom Sjöbo tätort passerar två större riksvägar, väg 11 och väg 13. Västerut från Sjöbo tätort ansluter väg 11 Sjöbo med Veberöd, Dalby, Lund. Mot sydost nås Tomelilla och Simrishamn. Väg 13 ansluter Sjöbo till Hörby i norr och Ystad i söder. Dessa vägar är transportleder för farligt gods.

Gång- och cykelvägar är relativt utbyggt i tätortens centrum och utanför centrum finns kopplingar till vissa platser. På många platser blandas dock cykeltrafiken med motortrafik. En ny cykelväg planeras längs med Tolångavägen för att binda samman Sjöbo tätort med Tolånga.

Genom Sjöbo tätort går Skåneexpressens linje 5 och 8 som länkar samman orten med Malmö, Lund, Tomelilla och Simrishamn. Regionala busslinjer (310, 338, 340 och 341) finns som länkar Sjöbo till omkringliggande orterna. Närtrafik med taxi finns på ett flertal sträckor där kollektivtrafik saknas.

Det har tidigare funnits ett framtida riksintresse för järnväg genom Sjöbo tätort. Riksintresset togs bort av Trafikverket 2021.

Markmiljö och byggnadstekniska förutsättningar

Sjöbo kommun har på en översiktlig nivå studerat risker kopplade till ras, skred och erosion inom planområdet för befintlig bebyggelse men även inom delar där bebyggelseutveckling är aktuell (Markera Mark Göteborg AB, 2022).

Inom kommunen finns i nuläget inga tidigare skred eller ras dokumenterade. Risk för ras, skred och erosion bedöms i nuläget inom stora delar vara låg eller mycket låg. Dock bedöms förhållandena utmed Åsumsån vara mer ansträngda. Ökade flöden kan medföra att förhållandena för ras och skred ändras över tid då erosionsförloppet är en pågående process.

Geotekniskt relaterade risker är förknippade med ras i branta underminerade slänter och strandbrinkar. Risken ökar avsevärt om vegetation tas bort eller där vegetationen inte längre kan hantera höga flöden. De områden som kan beröras av ras ligger i direkt anslutning till befintliga slänkrön.

Dokumenterade föroreningar förekommer i ett flertal ytor som kan komma att föreslås för bebyggelseutveckling.

I samband med planläggning ska en mer detaljerad bedömning av ras- och skredrisk samt förorenad mark utföras för respektive område.

Hälsa och risker - transporter, buller

Väg 11 och 13 är godstransportvägar som går igenom planområdet. En bullerkartläggning för trafik i Sjöbo tätort har gjorts för befintliga nivåer år 2022 samt för horisontåret 2040 och redovisas (Efterklang, 2022). Beräkningarna är schablonberäkningar och tar inte hänsyn till framtida utbyggnadsområden. Dessa beräkningar togs fram som underlag för planering av nya utbyggnadsområden och nya fördjupade översiktsplanen.

Planförslaget innehåller inga större förändringar kopplade till trafikmiljön och bedöms därför inte riskera att få betydande miljöpåverkan. Buller och risk hanteras därför enbart i planbeskrivningen och i kommande detaljplaneprocesser och bygglov. Tydliga riktlinjer för bullernivåer finns (Boverket, 2023).

Natur och ekosystemtjänster

Sjöbo kommun har ett grönstruktur- och naturvårdsprogram som beskriver övergripande mål och satsningar för att bevara och utveckla naturmiljö- och grönstrukturvärden.

De fem målen som tagits fram är följande:

- Tillgodose människors rätt till och behov av gröna miljöer.
- Bevara och utveckla naturvärdena.
- Bevara och utveckla de gröna kulturmiljövärdena.
- Öka kunskapen om och förståelsen för gröna miljöer.
- God skötsel av parker och tätortsnära natur.

De många fina grönområdena i och runt tätorten ger Sjöboborna tillgång till ett varierat rekreations- och friluftsliv vilket främjar invånarnas hälsa och välmående.

Enligt den medborgardialog som genomfördes under perioden april-december 2022 är grönområdenas betydelse för Sjöboborna väldigt stark, och det är oftast inom dem som daglig

rekreation och motion sker. Sjöbo tätort har många fina och rekreativa grönområden som används flitigt av många, oberoende av ålder och kön. Under dialogen lyftes Åsumsån med kärleksstigen, Möllers mosse och Sjöbo Ora upp som uppskattade och ofta besökta områden. Det är enligt planförslaget viktigt att fortsätta lyfta och utveckla det gröna i tätorten för att tillvarata en av Sjöbos största styrkor.

Det finns ambitioner att implementera ett 3-30-300 tänk i utvecklingen av Sjöbo tätort. Vilket betyder att alla bostäder ska ha utsikt över minst 3 träd, varje kvarter ska ha minst 30 procent krontäckningsgrad och invånare ska inte ha mer än 300 meter till ett grönområde.

Karteringar avseende ekosystemtjänster, grönstruktur, träd (över 5 meter) samt krontäckning har utförts som underlag till framtagande av planförslaget.

Områden kring Sjöbo tätort hyser mycket höga naturvärden vilket också speglas av ett flertal riksintressen för naturvård, naturreservat och ett mycket värdefullt växt och djurliv.

Ett stort antal arter är rödlistade i Skåne och för att vända trenden har varje kommun tilldelats arter att ta extra hänsyn till, så kallade ansvarsarter. Inom planområdet har flera av Sjöbos ansvarsarter observerats; slåttersandbi, skogsveronika, vit stork, havsörn, skedand och fladdermusarten barbastell. I Sjöbo kommun har flera av dessa arter en betydande del av sin nationella utbredning, och vissa arter har endast lokaliserats här. Vad kommunen gör för arterna kan därför få betydelse för om arten ökar eller minskar i Skåne eller till och med i landet. Dessutom är många av arterna så kallade paraplyarter, arter vars habitat anses inkludera andra skyddsvärda arter och biotoper.

Hänsyn har tagits till gröna infrastrukturen och kommunens skyddsarter vid planering av nya utbyggnadsområden och placering av idrottsplatsen. Påverkan på natur och skyddade arter kommer vid behov hanteras vid detaljplaneläggningar och bygglov.

I tätorten finns grönområden, parker och allmänna planteringar och här har kommunen ett stort ansvar att välja växter och skötsel som gynnar den lokala biologiska mångfalden. Växter med lokalt ursprung bör om möjligt väljas då den lokala insektsfaunan och fågellivet ofta är beroende av just dessa arter. Buskar och träd bör om möjligt väljas med spridd blomningstid över säsongen och gärna med bär och nektar som gynnar djurlivet. Ytor med klippta gräsmattor bör minimeras.

Planförslaget har inte bedömts få en betydande miljöpåverkan på natur så därför konsekvensbedöms inte denna aspekt i MKB utan hanteras endast väldigt övergripande. Påverkan på riksintressena för natur beskrivs i kapitel 5.2.

5.2 Riksintressen enligt miljöbalken

Bestämmelserna om riksintressen syftar till att främja en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt god hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Bestämmelserna ska tillämpas vid beslut som rör ändrad användning av mark- och vattenresurserna. Bestämmelserna om riksintressen finns i 3 och 4 kapitlet miljöbalken (1998:808).

Riksintresse naturvård – Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden (NRO 12 075)

Riksintressets värde och förutsättning för bevarande

Riksintresset för naturvård Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden (9 771 ha) ligger delvis inom planområdet i östra delen av planområdet, se **Fel! Hittar inte referenskälla..**

Området omfattar naturbetesmarker med varierande trädklädnad och hävdgynnad flora, våtmarkstyper med bland annat en sumpskog som är en viktig groddjurslokal samt värdefulla rikkärrsmiljöer. Efter betydande åtgärder har Fyleån/Nybroån en riklig förekomst av havsöring. Ån har även förekomster av stensimpa, nejonöga och tjockskalig målarmussla.

Förutsättningar för bevarande:

- Fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift.
- Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker.
- Restaurering av våtmarker.
- Røjning av igenväxningsvegetation.
- Skötsel av landskapselement.
- Ingen negativ påverkan på vattenkvalitet eller vattenmiljö.
- Hänsynsfullt skogsbruk.
- Att ån tillåts svämma.
- Att åbotten inte slammar igen av sediment.
- Att tillräckliga (ekologiskt funktionella) skyddszoner finns uppströms den återmeandrade vattendragssträckan i Fyledalen och uppströms i Trydeån.

Planförslagets påverkan på riksintresset

Ett utbyggnadsområde, Tofta trädgård, planeras i norra delen av riksintresset Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden. Området planeras att ha en lantlig karaktär med en gles bebyggelsestruktur. Enligt planförslaget ska utbyggnadsområdets angränsande skogslandskap i söder fortsatt vara visuellt framträdande inom området och hur bebyggelsen möter skogen ska beaktas för att inte negativt påverka friluftslivets tillgänglighet.

Påverkan på riksintressets värden bör nog utredas då dessa också är kopplade till jordbrukslandskapet. En av förutsättningarna för fortsatt bevarande av riksintressets värden är fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift i området.

Flera mindre utbyggnadsområden är sedan tidigare planerade inom riksintresset Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden. Campingstugor på ett område av cirka 12 ha intill Sjöbo camping enligt antagen detaljplan. Ytor i områdets nordvästra spets som ligger i anslutning till Sjöbo tätort pekas ut för planering av nya bostadsområden.

Byggnation av bostäder inom/nära riksintresset kan också påverka området genom dagvattenhantering, skyfall, ökad störning av trafikbuller, ökat besöksstryck, lösspringande hundar och katter, spridning av invasiva arter från trädgårdar och vid hantering av jordmassor. Detta bör beaktas vid detaljplaneringen.

Påverkan på riksintressets värden måste nog utredas vid detaljplaneringen av utbyggnadsområdet Tofta trädgård. Naturvärdesinventering och artinventeringar kommer sannolikt att krävas för att säkerställa detta samt att skyddade arter och deras miljöer inte påverkas negativt. Detta kan tydliggöras ytterligare i planbeskrivningen.

Riksintresse naturvård - Klingavälsån (NRO 12 081)

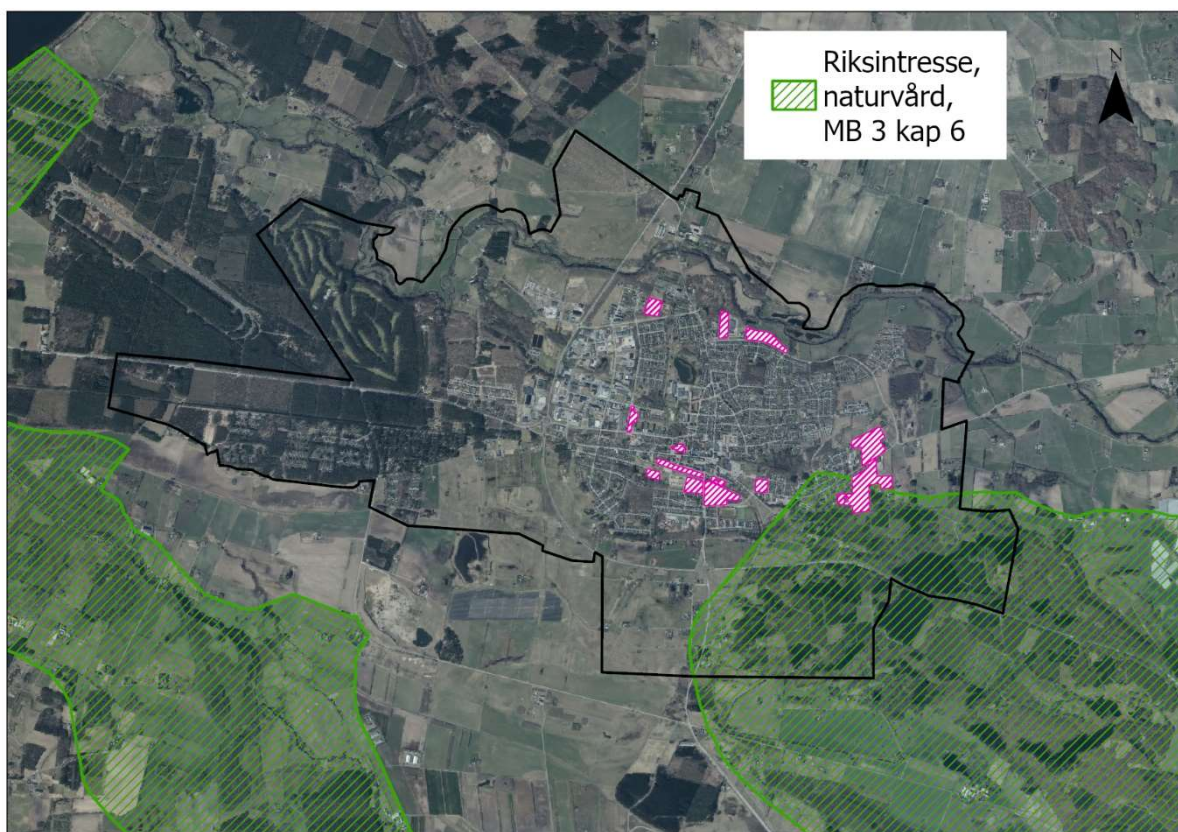
Riksintressets värde och förutsättning för bevarande

Riksintresse Klingavälsåns (4 564 ha) dalgång hyser ett rikt naturvärde i form av meanderande vattendrag, silängssystem, naturbetesmarker samt art- och individrika växtsamhällen.

Riksintresset angränsar i sydväst om planområdet, se Figur 3. Klingavälsån är berömt för sitt rika fågelliv med många häckande vadare (Naturvårdsverket, 2000). Klingavälsån har måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status.

Förutsättningar för bevarande:

- Bibehållen vattenkvalité och vattenbalans.
- Fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledningar, vägdragningar.

Figur 3. Riksintresse för naturvård Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden i sydost och riksintresse för naturvård Klingavälsån. (Karta: Sjöbo kommun, 2024)

Delar av Klingavälsåns riksintresse är också Natura 2000-område enligt fågeldirektivet respektive art- och habitatdirektivet. Natura 2000 är ett nätverk bestående av skyddade naturområden runtom i hela EU. Två Natura 2000-områden finns inom riksintresse

Klingavälsån: *Klingavälsån (fågeldirektivet)* samt *Klingavälsån – Karup (art- och habitatdirektivet)*.

Planförslagets påverkan på riksintresset

Klingavälsåns riksintresse bedöms inte påverkas negativt av planförslaget. Planförslaget ger förutsättningar för att vattenmiljöerna på sikt ska kunna påverkas positivt av planförslaget. Se kapitel 6.3 Vattenmiljö.

Riksintresse för friluftsliv – FM 12 Fyledalen

Riksintressets värde och förutsättning för bevarande

Ett riksintresse för friluftsliv ligger delvis inom området för planförslaget, *FM 12 Fyledalen*. Se **Fel! Hittar inte referensälla.** Det är ett område med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljö. Området nyttjas för vandring, strövande, promenader, cykling, naturupplevelser, kulturupplevelser, bär och svamplockning, löpning, fågelskådning, ridning, dressincykling.

Fyledalens vackra och unika landskap karakteriseras av branta sluttningar och en flack botten där Fyleån rinner fram. Dalbotten utgörs främst av åker- och betesmarker med inslag av gamla kärr medan lummiga bokskogar präglar sluttningarna. Under år 2013 har en omfattande restaurering av delar av Fyleån genomförts och ån har återfått sitt slingrande lopp och olika typer av våtmarker och kärr har återställts. Fyledalen är relativt opåverkat av buller och här kan man uppleva stillhet och tystnad. De skiftande naturförhållandena i dalgången har lett till ett rikt och varierat växt- och djurliv med många ovanliga arter och dalen är ett av de botaniskt mest artrika områdena i hela Skåne. Lövgrodan har här en av sina absolut bästa lokaler i hela Norden. Hela Fyledalen har stor betydelse för såväl häckande som rastande och övervintrande rovfåglar och den är ett viktigt tillhåll för kronhjort.

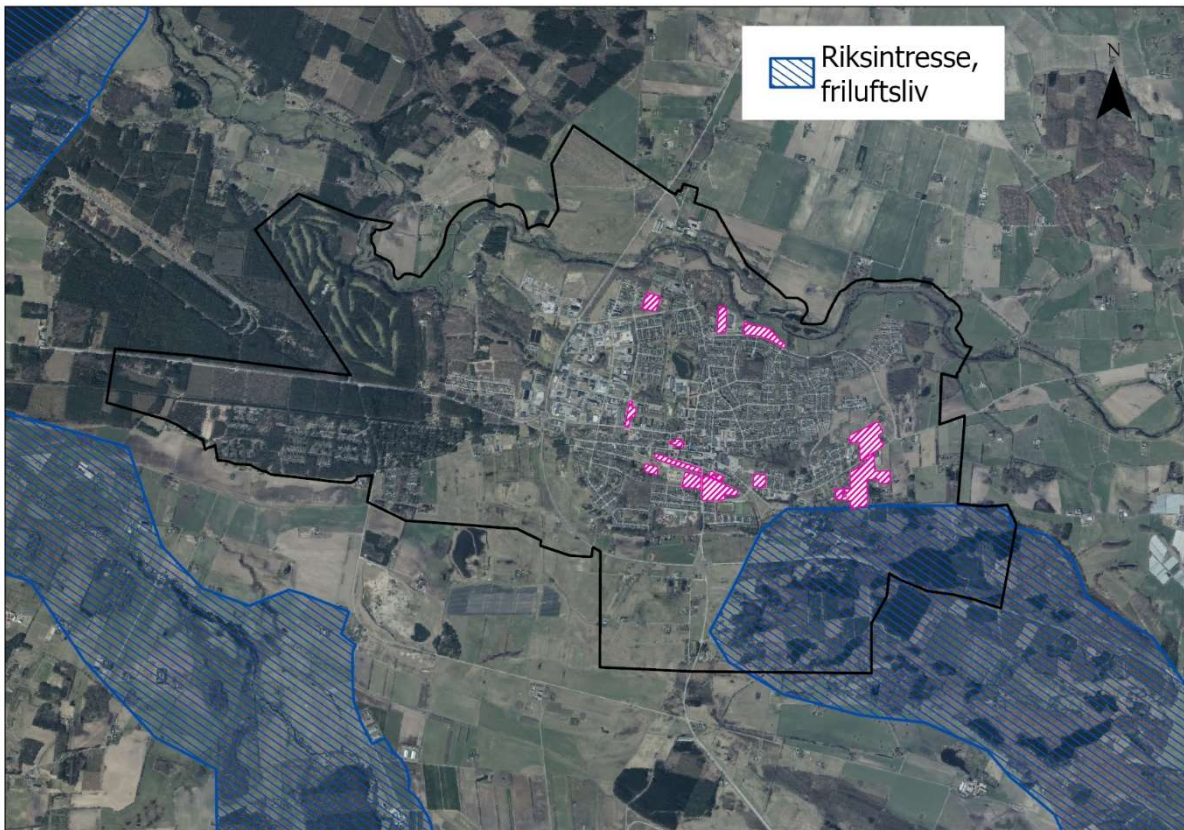
Fyledalen är en av norra Europas finaste platser för rovfågelsskådning och lockar många långväga besökare. De höga naturvärdena gör området intressant för alla former av naturstudier och exkursioner.

Sjöbo Ora, som ligger i direkt anslutning till Sjöbo, är ett lättillgängligt närreklamationsområde med stigar och motions slingor. Från Orans branta sluttningar har man en vidsträckt utsikt över slätten och den dominerande Romeleåsen. Skåneleden korsar riksintresseområdet.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden är att naturvärdena och befintliga anläggningar för friluftslivet bevaras och underhålls liksom Skåneleden som passerar området. Enligt beskrivningen av riksintresset finns potential att utöka tillgängligheten via kollektivtrafiken och det finns möjlighet till utveckling av stråk för vandring och cykling samt enklare anläggning för friluftsliv. Naturreservaten inom riksintresset förvaltas enligt skötselplaner.

Planförslagets påverkan på riksintresset

Planförslaget påverkar riksintresset positivt. Vid utveckling som sker i tätortsgränsen ska god tillgänglighet till omgivande natur säkerställas enligt planförslagets riktlinje. Området vid Oran är utpekade som ett område där rekreation ska utvecklas.

Figur 4. Riksintresse för friluftsliv, Fyledalen. (Karta: Sjöbo kommun, 2024)

Riksintresse för kulturmiljö – Södra Åsum (M180)

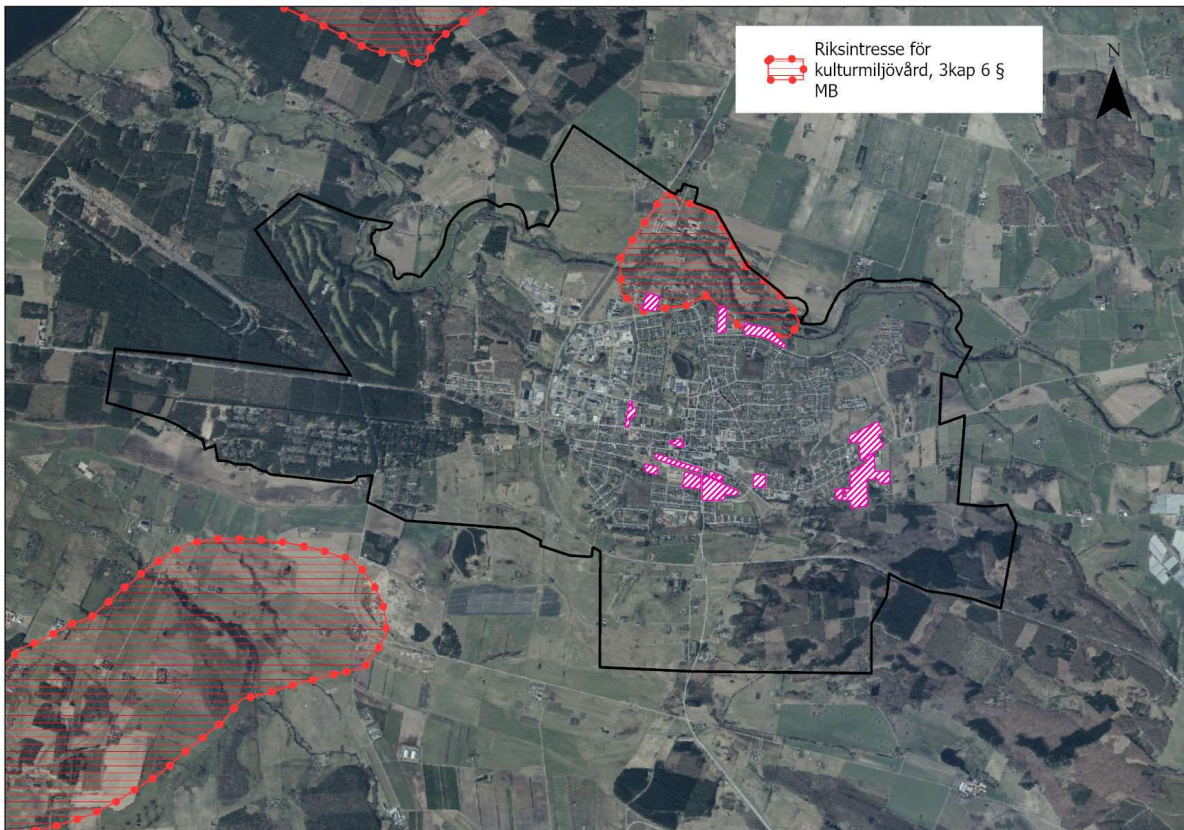
Ett riksintresse för kulturmiljövård, Södra Åsum finns i planområdets norra del, se Figur 5. Riksintresset avser ett sockencentrum med odlingsbygd runt Åsumsån.

Länsstyrelsen Skåne håller på att se över alla riksintressen för kulturmiljövården och de har beslutat att riksintresset över Södra Åsum ska utgå. (Länsstyrelsen i Skåne, 2024)

Planförslagets påverkan på riksintresset

Även om riksintresset inte skulle utgå är bedömningen att utbyggnadsområde Stapelgränd inte påverkar riksintressets värden. Inom riksintresset finns redan bebyggelse och Stapelgränd utgör en lucka som kan följa bebyggelsestrukturen i området. Riksintressets dragning är dessutom väldigt grovhuggen och Stapelgränd ligger en bit ifrån de värden som är bevarandevärda i riksintresset. De båda kyrkomiljöerna är skyddade enligt Kulturmiljölagen och anses inte heller påverkas av Stapelgränd. Kvarnmiljön är välbevarad och ligger långt utanför Stapelgränds utbyggnadsområde. De regionala värden som uppmärksammas i Kulturmiljöprogram för Skåne ligger på sådant avstånd från Stapelgränd att de inte bedöms påverkas.

Figur 5. Riksintresse för kulturmiljövård – Södra Åsum. Riksintresset kommer att utgå. (Karta: Sjöbo kommun, 2024).

Riksintresse Försvarsmakten – Björka övningsfält (i anslutning till planområdet)

Björka övningsfält som är en f.d. flygbas anskaffades år 1939 och är ett komplement till Revingehed övningsfält. Björkafältet i sin tur omfattar ca 300 ha och är beläget i både Lund och Sjöbo kommuner cirka fyra kilometer väster om Sjöbo.

Planförslagets påverkan på riksintresset

Inga utbyggnadsområden som kan påverka riksintresset finns redovisade i planförslaget.

5.3 Skyddade områden

Vattenskyddsområde

Vattenskyddsområde är ett mark- eller vattenområde som enligt 7 kap. 21§ miljöbalken utses av länsstyrelsen eller kommunen i syfte att skydda en grund- eller ytvattentillgång som brukas eller kan komma att brukas som vattentäkt. Vattenskyddsområdena hanteras i kapitel 6.4.

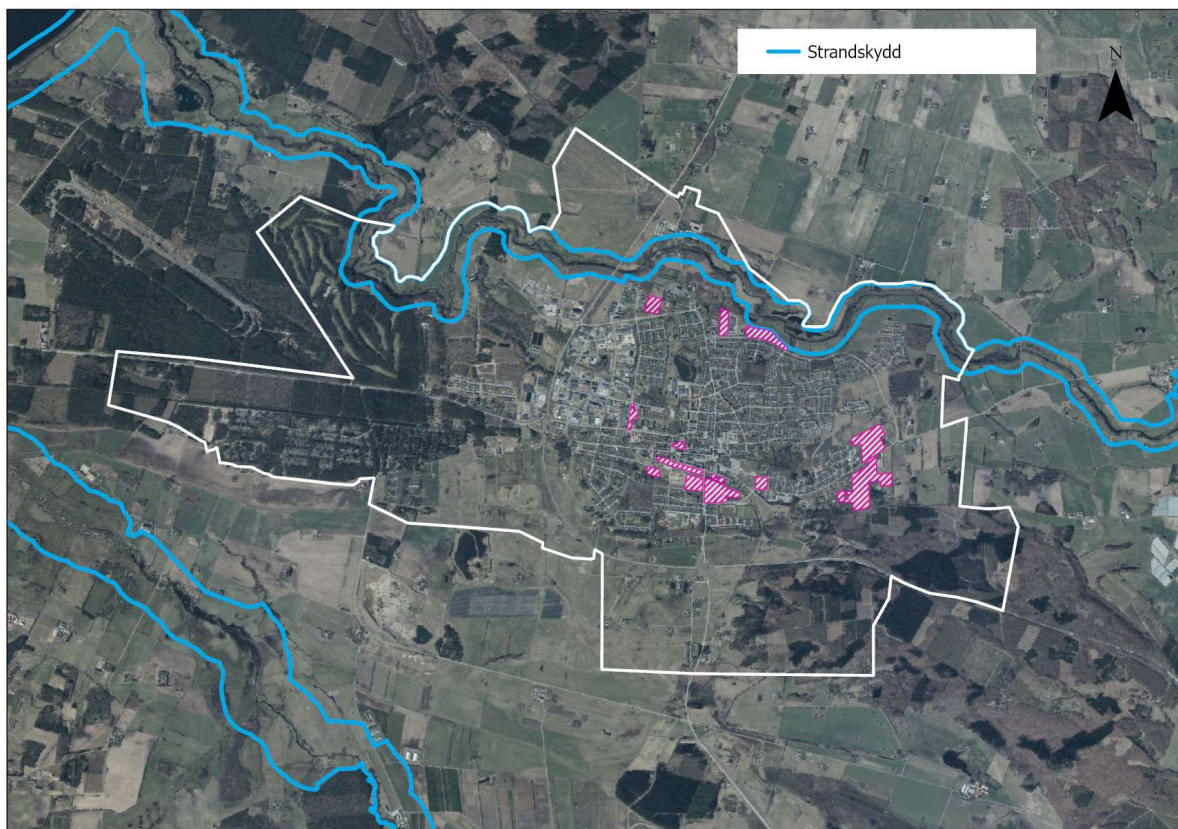
Strandskydd

Enligt 7 kap 13 § miljöbalken har strandskyddsområden två syften. Dels syftar strandskyddet till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, dels till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet både på land och i vatten. Strandskyddet omfattar enligt 7 kap 14 § miljöbalken land- och vattenområdet intill 100 m från strandlinjen och undervattensmiljön är även den inkluderad. I det enskilda fallet får länsstyrelsen ta beslut

om att utvidga strandskyddet till högst 300 m om det är nödvändigt för att strandskyddets syften ska kunna tillgodoses.

I de fall då det finns särskilda skäl går det att söka dispens från strandskyddet. Enligt 4 kap 17 § plan- och bygglagen får kommunen upphäva strandskyddet i en detaljplan om särskilda skäl föreligger i enlighet med 7 kap 18 c och d § miljöbalken.

Ett vattendrag inom planområdet omfattas av strandskydd, Åsumsån, se Figur 6. Ån rinner norr om Sjöbo tätort och mynnar ut i Vombsjön. Åsumsån har ett rik fauna där bland annat tjockskalig målarmussla, ål och havsöring finns.

Figur 6. Strandskyddsområde. (Karta: Sjöbo kommun, 2024)

Dikesföretag

Det finns ett flertal dikningsföretag inom föreslaget planområde. Dessa är viktiga att identifiera och bedöma påverkan på vid förändringar i dagvattenhantering och anläggning av reningsanläggningar för dagvatten. Påverkas dessa kan de behöva omprövas eller upphävas.

Biotopskydd

Små mark- och vattenområden som bland annat utgör viktiga livsmiljöer för hotade växt- eller djurarter får med grund i 7 kap 11 § miljöbalken förklaras biotopskyddsområden. Det finns två olika typer av biotopskyddsområde. Det finns ett generellt skydd för biotop typer som anges i bilaga 1 till förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m. Det andra biotopskyddet innebär att ett skydd för en särskild biotop beslutas i varje enskilt fall. Enligt 7 kap 11 § första stycket 2 miljöbalken är det en myndighet eller kommun som får besluta att ett område ska förklaras biotopskyddsområde.

Biotopskydden identifieras och hanteras vid upprättandet av nya detaljplaner eller vid bygglov.

Naturminne

Ett naturminne är ett särpräglad naturföremål som enligt 7 kap 10 § miljöbalken får utses av länsstyrelsen eller kommunen om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme får omfattas av naturminnesförklaringen.

Naturminnen identifieras och hanteras vid upprättandet av nya detaljplaner eller vid bygglov.

Skogligt biotopskydd

Inom planområdet förekommer 4 områden som har skogligt biotopskydd, 1 i Oran och 3 vid Omma. Samtliga områden består till en majoritet av ädellövskog utanför våtmark med inslag av triviallövskog. Ingen exploatering kommer att ske inom de områden som omfattas av skogligt biotopskydd.

Fornlämningar 2 kap kulturmiljölagen

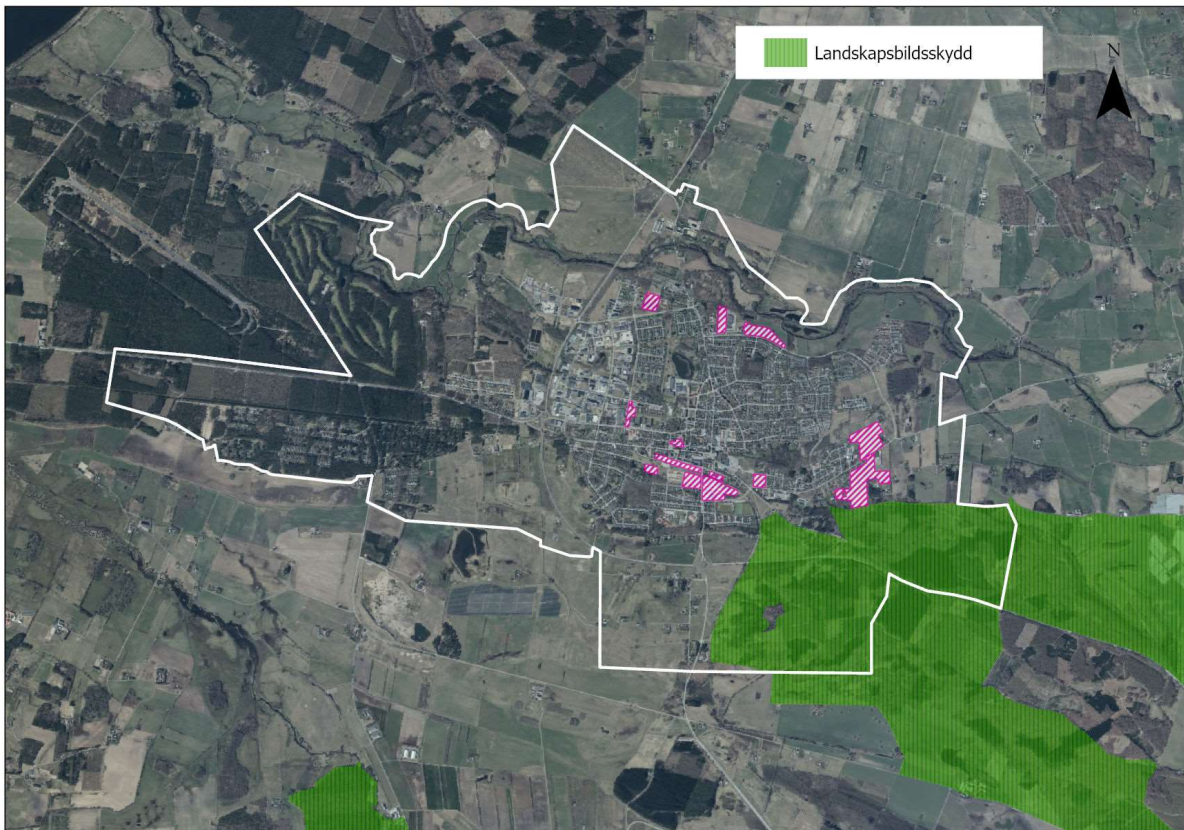
Fornlämningar omfattas av ett generellt skydd enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950). Det innebär att det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt skada en fornlämning. Till varje fornlämning hör också ett fornlämningsområde som har samma lagskydd som fornlämningen. Storleken på fornlämningsområdet varierar från fall till fall och avgörs av Länsstyrelsen. Det omfattar även nyupptäckta fornlämningar som skyddas automatiskt, utan att något myndighetsbeslut behöver fattas.

Inom planområdet finns ett flertal möjliga fornlämningar och eventuell påverkan på dem hanteras i detaljplaneskedet eller vid bygglov.

Landskapsbildskydd

Planområdet angränsar till ett område med landskapsbildskydd i planområdets sydöstra del, se Figur 7. Skyddet syftar till att förhindra att en åtråvärd landskapsbild förstörs. Exploateringar som kan riskera att påverka en landskapsbild som är skyddad behöver tillstånd från länsstyrelsen. Planförslaget bedöms inte påverka landskapsbildskyddet.

Figur 7. Landskapsbildsskydd. (Karta: Sjöbo kommun, 2024)

6 Miljöbedömning av miljöaspekter

6.1 Vattenmiljö

Förutsättningar

Bedömningsgrunder

I miljöbalken (1998:808) finns bestämmelser om kvaliteten på mark, vatten och miljön i övrigt. Bestämmelserna kallas för miljökvalitetsnormer och de syftar till att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. Enligt 5 kap 1 § miljöbalken är det antingen regeringen eller myndigheter som utsetts av regeringen som får meddela miljökvalitetsnormer.

Bedömning för ytvattenförekomster har sin grund i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten. Klassificeringen av ytvattenstatus utgår ifrån biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer.

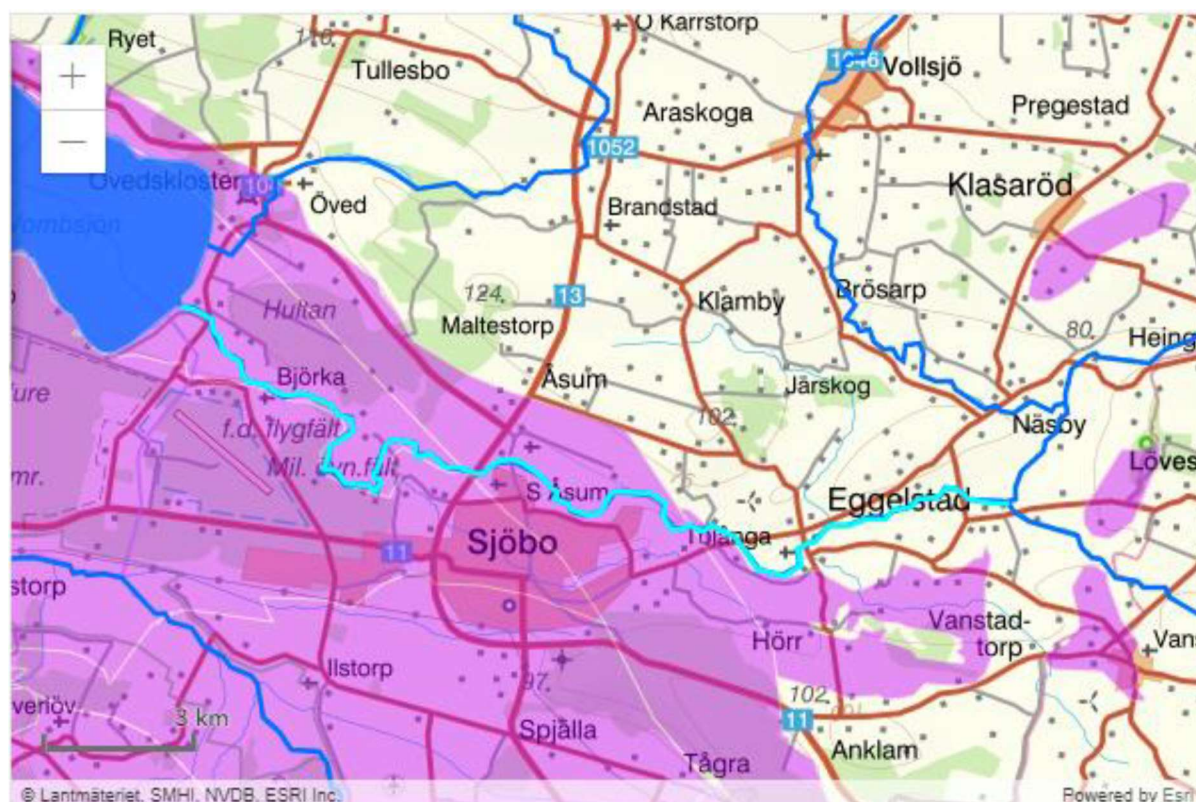
Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter (SGU-FS 2023:2) om miljökvalitetsnormer för grundvatten syftar till att säkerställa att grundvattenförekomster har god status nu och i framtiden.

Minsta acceptabla åtgärdsbehov för dagvattenrening i samband med detaljplaneprojekt är normalt att miljökvalitetsnormerna (MKN) för recipienten inte får äventyras. Det innebär att området som

minimum inte ska försvåra möjligheterna för recipienten att nå MKN efter planerade exploateringar. Målet bör dock alltid vara att bästa möjliga förbättring ska eftersträvas då det kan antas att det är i områden med pågående eller kommande stadsutveckling som en större andel av förbättringsbehovet i praktiken kan tillkomma. Genom att sträva mot en så stor förbättring som möjligt kan vi därför minska reningsbehovet och ytanspråket i befintliga områden som ofta har sämre förutsättningar för förbättringar. (DHI Sverige AB, 2023)

Vattenförekomster - Ytvatten

Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån) är ett av Skånes största vattendrag som rinner västerut från Vombsjön och mynnar i Lommabukten norr om Bjärred. Sydöst om Vombsjön ligger Sjöbo och de mindre vattendrag som passerar här räknas även de till Kävlingeån. Sträckan norr om Sjöbo tätort benämns Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån) (WA78517976), se Figur 8.

Figur 8. I ljusblått visas sträckningen Kävlingeån:Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån) och i rosa grundvattenförekomster. (DHI Sverige AB, 2023)

Detta vattendrag omfattas av miljö kvalitetsnormer. Statusklassning är bedömd som måttlig ekologisk status då det finns ett flertal vandringshinder som kan påverka de akvatiska organismerna negativt. Ån är påverkad av övergödning och den naturliga morfologin och hydrologin är påverkad genom rätning och rensning av vattendraget. Ån har också problem med miljöfarliga ämnen. (VISS, 2023)

Den urbana markanvändningen bedöms ha betydande påverkan på vattendraget avseende miljögifter och/eller övergödning. Kommunen ansvarar genom miljötillsyn och fysisk planering för att dagvattenåtgärder genomförs så att god ekologisk status ska kunna uppnås. Enligt beslutad förvaltningsstatus ska vattendraget uppnå god ekologisk status år 2033.

Exempel på åtgärder som föreslås i VISS för att förbättra ekologiska statusen i Kävlingeån (VISS, 2023) som kan påverkas av en översiktsplan:

- För att reducera läckaget av näringsämnen från jordbruksmark kan en så kallad anpassad skyddszon anläggas. Det innebär att det ska finnas ett visst avstånd mellan jordbruksmark och exempelvis ett vattendrag.
- Förbättra dagvattenhantering i Sjöbo. Förbättra infrastrukturen.
- Åtgärd för att minska påverkan från små avlopp.
- Åtgärd särskilt förorenande ämnen.
- Anlägga dagvattendammar för rening och näringsretention.

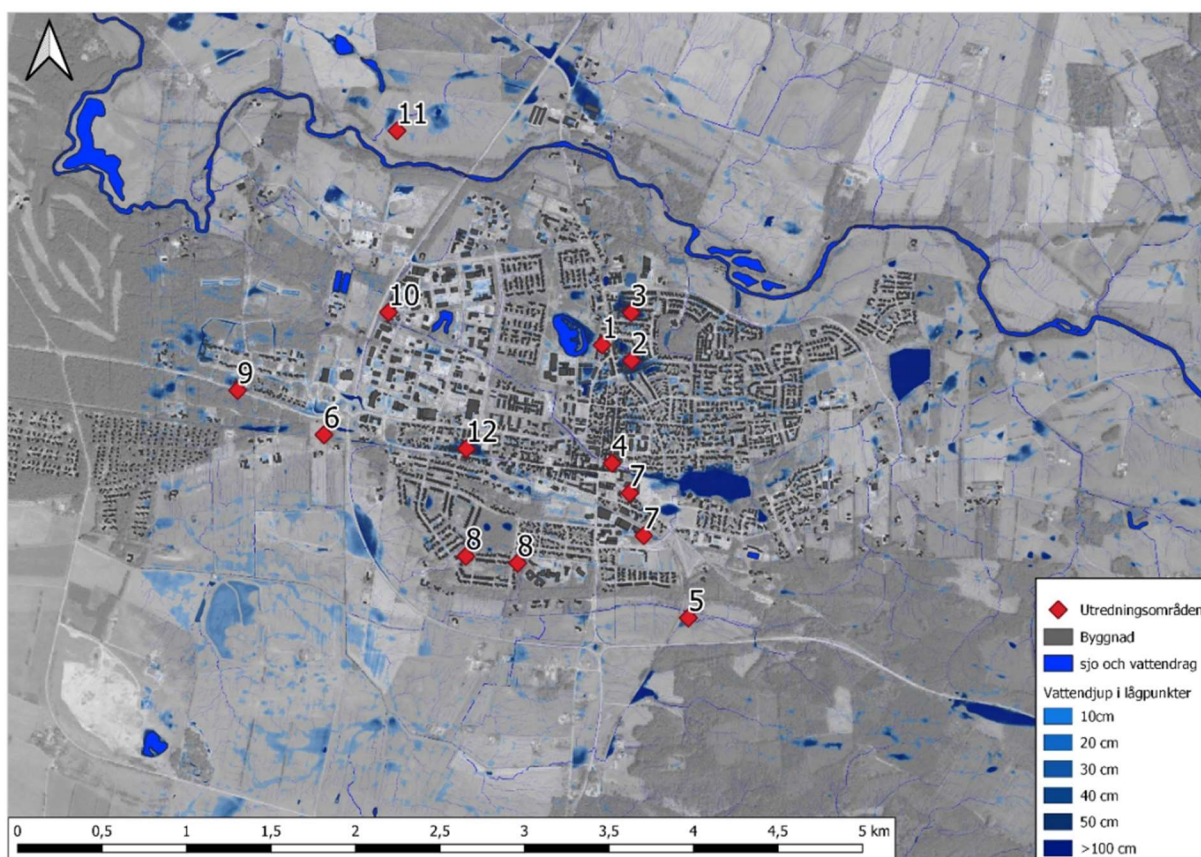
Skyfall

Enligt branschstandard och Svenskt Vatten AB:s (2019) publikation *P110 Avledning av dag-, drän- och spillvatten* bör det försäkras vid ny exploatering att inga skador uppstår vid skyfall med minst en återkomsttid på 100 år. Vid skyfall antas alla dagvattenledningar och magasin gå fulla och vatten avrinner endast ytligt. För att bedöma översvänningsrelaterade risker vid skyfall har en lågpunktskartering utförts (Sigma Civil AB, 2021). Syftet är att identifiera kritiska punkter i form av lågpunkter och större avrinningsstråk. Dagvatten ska kunna ta sig ytligt från området i händelse av kraftig nederbörd och fullt ledningssystem utan att utgöra risk för skada av byggnader eller för människans hälsa.

Sjöbo ligger i en dalgång med ett större vattendrag Åsumsån norr om centrala Sjöbo som rinner från öst till väst. Marken runt Sjöbo består till största delen av isälvsediment med god infiltrationsförmåga. Norr om Åsumsån återfinns man sandig och lerig morän med medelhög till låg markgenomsläpplighet.

Vid lågpunktskarteringen identifierades 12 lågpunktsområden som kan behöva åtgärder för att klara av ett 100-årsregn, se Figur 9.

Enligt Sjöbo kommun ingick inte området söder om väg 11 i skyfallskarteringen, vid Spjälla. I området har problem med översvämning dock noterats för vissa fastigheter, bland annat vid ett par lågpunkter längs med Rödjevägen mot väg 13. Problemen beror främst på höga grundvattennivåer och igenvuxna diken som omfattas av dikningsföretag.

Figur 9. Figuren visar de problemområden (lågpunkter) som identifierats och som utretts vid skyfallskarteringen. (Sigma Civil AB, 2021)

Påverkan och effekt

Skyfall och översvämning

Det har i skyfallsutredningen, Bilaga 5, getts förslag på åtgärder vid lågpunkterna både där det finns befintlig bebyggelse och där exploatering planeras. (Sigma Civil AB, 2021)

Översvämningarna kan uppstå både inom planerade exploateringsområden eller nedströms till följd av exploateringen. Typ av åtgärder varierar och kan utgöras både av lokal höjdsättning av mark, byggande av vallar eller breddning av diken och trummor. Större åtgärder kan vara fördröjningar uppströms med hjälp av anlagda våtmarker, dammar eller strypta flöden av huvudbäckfåror samt omledning av avrinningsvägar.

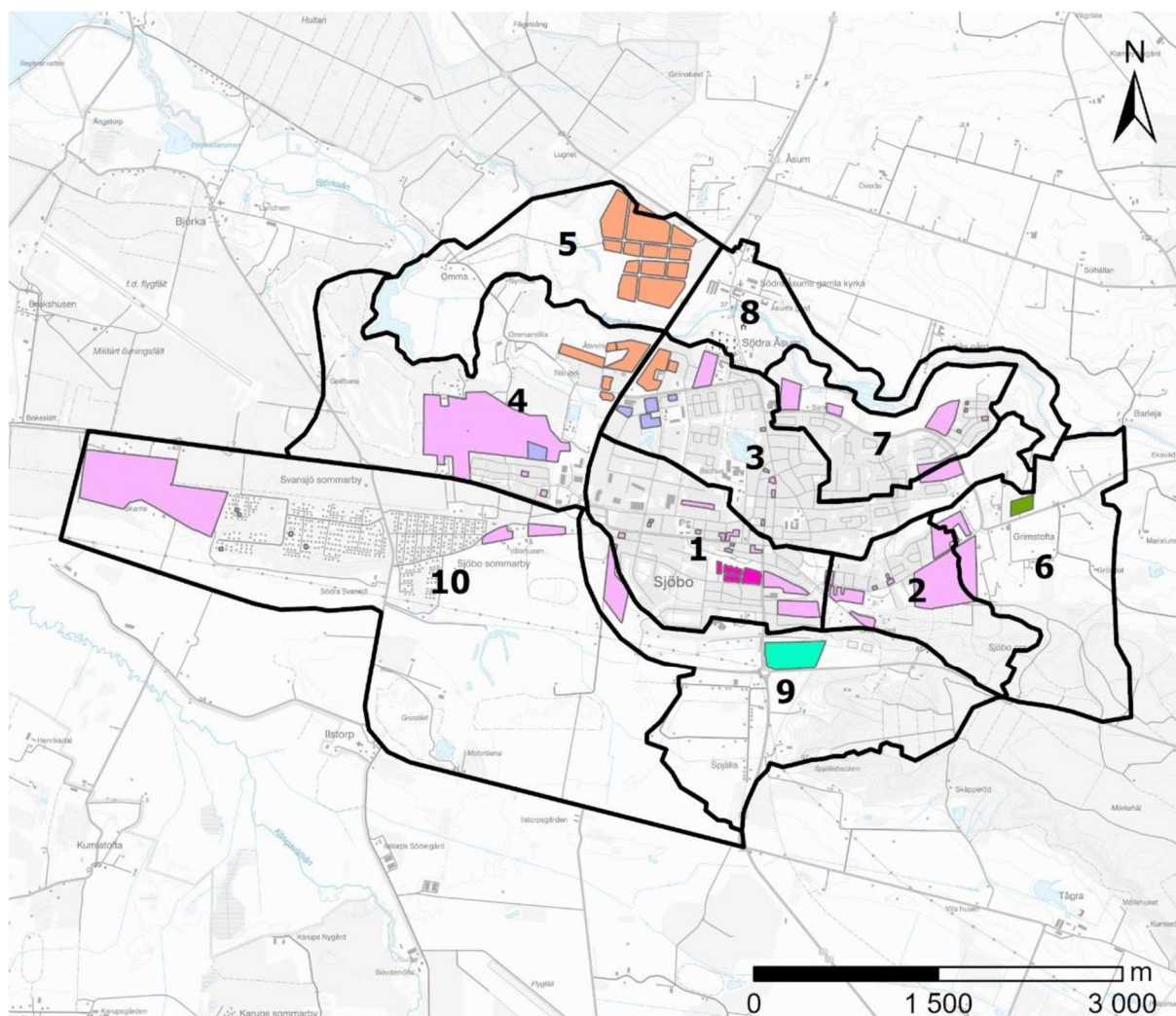
I planförslaget finns vägledning och ett flertal förslag på åtgärder för att minska påverkan av skyfall. I mark- och vattenanvändningskartan finns utpekade klimatanpassningsområden som inte ska exploateras eller hårdgöras. Gemensamma parkeringsytor ska utformas så att de kan infiltrera dagvatten och befintliga kantzoner vid vattendrag ska fungera som naturliga översvämningssytor. Ny-, om- och tillbyggnad av bebyggelse ska säkras mot 100-årsregn med klimatfaktor och samhällsviktig verksamhet ska säkras mot 200-årsregn med klimatfaktor.

I arbetet med den fördjupade översiktsplanen har ny bebyggelse lokaliserats så att det finns möjlighet till avledning och fördröjning av dagvattnet.

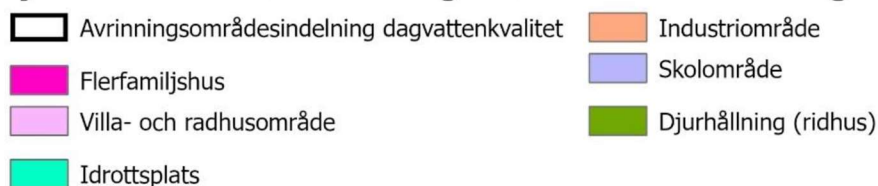
Miljö kvalitetsnormer vatten

Enligt planförslaget ska rening av dagvatten från ny bebyggelse säkerställas. Planbeskrivningen hänvisar till de förslag som finns i utredningen Dagvattenpåverkan på Kävlingeån från Sjöbo tätort med avseende på MKN (DHI Sverige AB, 2023).

Sjöbo tätort har delats in i tio avrinningsområden och exploateringar planeras i flera av dem förutom i avrinningsområde 8 ((som ligger precis intill Kävlingeån) och 9. I område 4, 5 och 10 föreslås i planförslaget ingen ytterligare utbyggnadsområden än de som finns i redan i antagna eller pågående detaljplaner.

Sjöbo tätort - förändringar i markanvändning

SWEREF99 13 30
KALU 2023-03-07

Figur 10. Planerade förändringar i markanvändning inom Sjöbo tätort (vid tidpunkten för dagvattenutredningens genomförande) samt lägen för delavrinningsområdena. (DHI Sverige AB, 2023)

Störst åtgärdsbehov för att inte öka belastningen på Kävlingeån i samband med planerade exploateringar ses i de avrinningsområden där skogs- eller jordbruksmark tas i anspråk för nya exploateringar.

För att inte försämra möjligheterna för vattenförekomsten att nå MKN krävs störst insatser vad gäller rening av dagvatten i de avrinningsområden som störst exploateringsplaner finns. Avrinningsområde 5 sticker ut i och med att det planeras för ett nytt industriområde där. Här blir det därmed extra viktigt med ett fungerande system för omhändertagande och rening av dagvatten.

Vid jämförelse av föroreningsberäkningarna för befintlig och framtida situation ser vi att halterna ökar för samtliga studerade ämnen förutom koppar och krom. Beräknade mängder ökar dock för samtliga ämnen med undantag för kvicksilver. Resultatet är väntat då de planerade exploateringarna framför allt innebär minskning av skogs- och ängsmark som ersätts av ny bebyggelse i form av villa- och radhusområde samt industrimark (detaljplanelagd). Detta innebär, förutom ökade halter av olika föroreningar i dagvattnet, en större andel hårdgjord yta och därmed att en större dagvattenvolym avrinner från området mot vattenförekomsten.

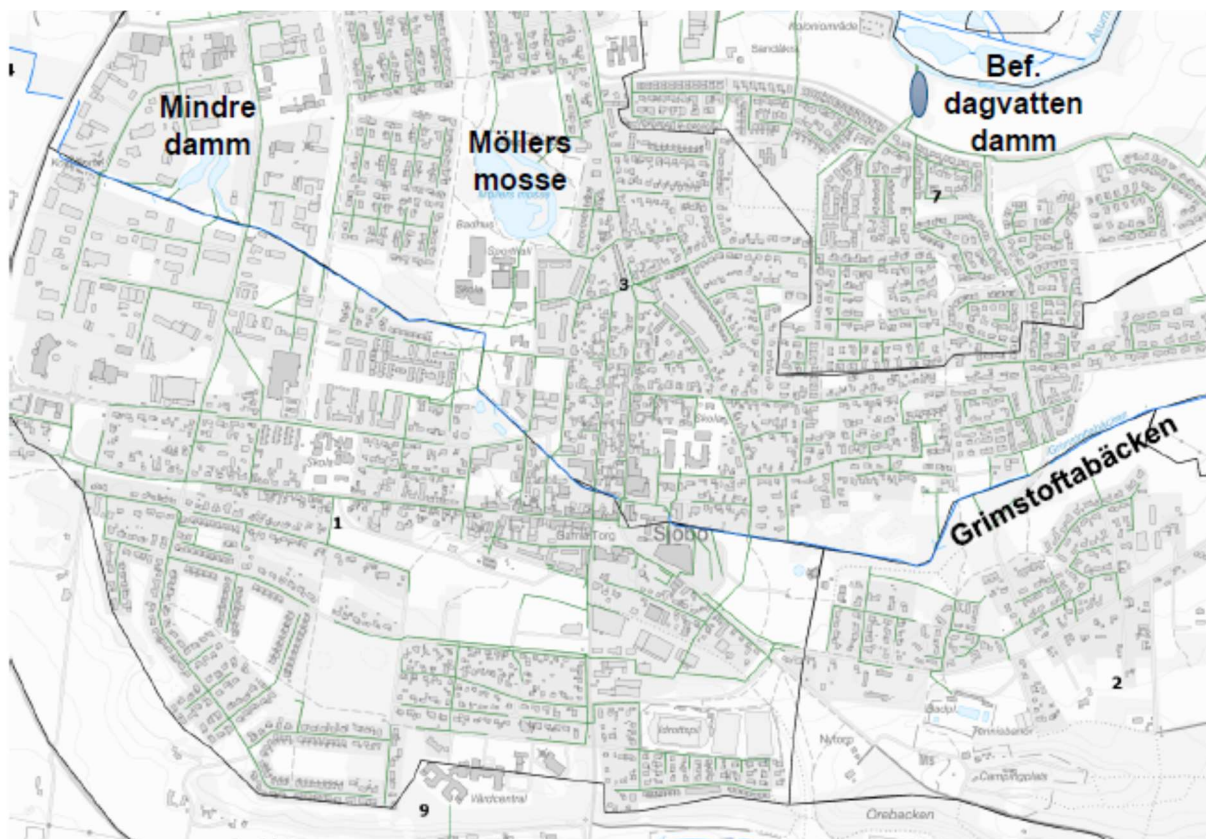
Det är viktigt att säkerställa att tillkommande fosforutsläpp från planerade exploateringar hanteras med tillräcklig rening för att inte öka utsläppen mot recipienten och därmed riskera att MKN inte kan uppnås.

För att Sjöbo tätort aktivt ska bidra till att vattenförekomsten kan nå god ekologisk status bör fokus ligga på förbättrad rening av dagvatten från avrinningsområde 1 och 3 som tar emot stora delar av dagvattnet från de mer centrala (urbana) delarna av Sjöbo tätort. Vad gäller reningsanläggningar förespråkas anläggningar som är särskilt lämpade för avskiljning av kväve och fosfor. Dagvattnet från dessa områden leds idag via dagvattenledningsnätet till Grimstoftabäcken och Möllers mosse, se Figur 11. Genom närmare undersökning och viss restaurering av dessa anläggningar bör Sjöbo kunna bidra till att ytterligare minska utsläppen av kväve och fosfor och på så vis bidra till att vattenförekomsten kan nå god ekologisk status.

Enligt planförslagets riktlinjer så bör sårbarhet för infiltration av dagvatten hanteras vid all planläggning av bostadsområden och verksamhetsområden i kommunen. Tillkommande detaljplaner bör ta hänsyn till grundvattnet. Grundvattentäkten ska skyddas genom hantering av dagvattnet men effekten av att fler hårdgjorda ytor ger mindre infiltrationsytor och minskad grundvattenbildning bör också analyseras.

Enligt planförslaget bör inga farliga verksamheter uppströms vattentäkten (klassade, ABC) få anläggas. Detta minskar risken för negativ påverkan genom oförutsedda händelser. Om farliga anläggningar trots rekommendationer behöver anläggas bör riskutredning avseende risken för påverkan på vatten (olyckor, brand, översvämning, transporter, sabotage etc.) utredas noggrant.

Enligt planförslaget ska befintliga kantzoner bevaras vid vattendrag så att de kan fungera som naturliga översvämningssytor.

Figur 11. Befintliga vattenkroppar som tar emot dagvatten från Sjöbo tätort. Översikt av funktionen i dessa skulle ge ökad reningseffekt och därmed bidra till att vattenförekomsten kan nå MKN. (DHI Sverige AB, 2023)

Konsekvensbedömning

Planförslaget bedöms kunna ge *positiv konsekvens* på hanteringen av skyfall då planförslaget tagit stor hänsyn till skyfallsproblematiken och ger vägledning för hur risken för påverkan av skyfall ska förbättras.

Planerade exploateringar i Sjöbo tätort kommer bidra med ökad hårdgörningsgrad och föroreningsbelastning i dagvattnet. För att säkerställa att planerade exploateringar inte äventyrar recipientens möjlighet att nå MKN krävs rening av dagvattnet.

Dagvattenutredningen har fokuserat på användningen dammar och svackdiken som varit Sjöbo kommuns önskemål. I de avrinningsområden där det finns möjlighet att samla upp stora delar av dagvattnet i samlade punkter förespråkas dammar och i de områden där det är svårt att samla dagvattnet förespråkas svackdiken längs gatustrukturen.

I utredningen har det antagits att 50 % av den ökade dagvattenbelastningen hanteras inom de planerade exploateringarna och att 50 % av den ökade belastningen behöver hanteras på kommunal mark. Presenterade ytanspråk för rening av dagvatten kan därmed bli mindre eller större beroende på om högre eller lägre krav på rening behövs inom planerade exploateringar.

I Sjöbo tätort finns goda förutsättningar för att säkerställa att planerade exploateringar inte äventyrar Kävlingeåns möjlighet att nå MKN och att ytterligare kompletterande rening i den befintliga miljön bidrar till att recipienten kan nå god ekologisk status med avseende på näringsämnen.

Planförslaget bedöms kunna ge förutsättningar för att ge *positiva konsekvenser* på ytvattenmiljöerna.

Intressets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

Åtgärdsförslag

Se till att tillräcklig yta sparas intill jordbruksmark så anpassade skyddszoner vid vattendrag får plats.

De dammar och småvatten som etableras för att rena och fördröja dagvatten utformas där det är lämpligt också för att gynna biologisk mångfald.

Skötselplan med ansvarsfördelning rekommenderas tas fram för dagvattenanläggningarna i området. Skötselplanerna bör innehålla åtgärder för att minimera negativ påverkan på biologisk mångfald vid skötsel t.ex slamsugning, rensning och eventuell tömning.

Hantering av dagvatten vid skyfall bör utredas så att inte dagvattendammarnas rening och biologiska mångfald skadas. Risk för näringsläckage och spridning av föroreningar kan finnas vid ett okontrollerat skyfall. Även vattendragen med de känsliga strandzonerna kan skadas genom erosion om stora mängder dagvatten kommer från tätortens hårdgjorda ytor utan kontroll.

6.2 Klimatpåverkan

Förutsättningar

Vid fysisk planering är klimataspekter ett allmänt intresse som man ska ta hänsyn till. I begreppet klimataspekter ingår både minskad klimatpåverkan och klimatanpassning. Klimatanpassning och minskad klimatpåverkan är två skilda aspekter av det allmänna intresset rörande "hänsyn till klimataspekter" i plan- och bygglagen 2 kap. 3 §. Klimatanpassning hanterar effekterna av pågående och kommande klimatförändringar. Minskad klimatpåverkan handlar om att försöka bromsa, stoppa eller motverka mänsklighetens påverkan på klimatet på lång sikt. Minskad klimatpåverkan kan handla både om att arbeta med åtgärder för lagring av koldioxid och att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser. (Boverket, 2024)

Denna MKB har avgränsats till att hantera aspekten klimatpåverkan. I kapitel 6.3 Vattenmiljö hanteras hanteringen och anpassning till skyfall.

Sveriges klimatmål säger att halten av växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet har utformats i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar. Riksdagens vision är att år 2050 nå nettoutsläpp noll av växthusgaser. Genom Parisavtalet har EU gjort ett gemensamt åtagande om att senast 2030 minska växthusgasutsläppen från hela EU-ekonomin med minst 40 procent jämfört med 1990. (Boverket, 2024)

I Sverige är utmaningen att minska utsläppen av växthusgaser störst inom transportsektorn, jordbruket och basindustrin. Av dessa är det framför allt transportsektorns utsläpp som går att påverka genom planläggning. En klimatsmart planering bidrar till struktur som ger människor närhet till arbetsplatser, samhällsservice, fritidsanläggningar och handel. Det handlar också om att ta tillvara naturens förmåga att ta upp koldioxid genom att behålla och utöka de så kallade kolsänkorna såsom skogsområden, parker, grönområden, dammar och sjöar. (Boverket, 2024)

Boverket har på uppdrag av regeringen tagit fram en vägledning för översiktsplanering som ett led i arbetet att nå miljömålet God bebyggd miljö. Den beskriver hur översiktsplaneringen kan bidra till de nationella klimatmålen, regeringens ambition om en transportsnål samhällsstruktur samt visionen om noll nettoutsläpp till 2050.

Till miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö" finns tio preciseringar varav flera med tydlig koppling till klimatpolitiken.

- Hållbar bebyggelsestruktur: En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade.
- Hållbar samhällsplanering: Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.
- Infrastruktur: Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.
- Kollektivtrafik, gång och cykel: Kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.
- Hushållning med energi och naturresurser: Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.
- Hållbar avfallshantering: Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

En ny lag om klimatdeklaration för nya byggnader trädde i kraft den 1 januari 2022. Införandet av lagen är ett nytt styrmedel för att minska klimatpåverkan från byggnader vid uppförande.

Byggande av hus och infrastruktur påverkar alltid klimatet negativt både genom materialanvändning, energiåtgång och genom att mark tas i anspråk. En kraftig minskning av användandet av fossila bränslen har inneburit att utsläppen av växthusgaser från uppvärmning i bostäder och lokaler har minskat med 90 procent sedan 1990. Klimatbelastningen från byggprocessen och produktionen av byggmaterial är fortfarande betydande. (Boverket, 2023)

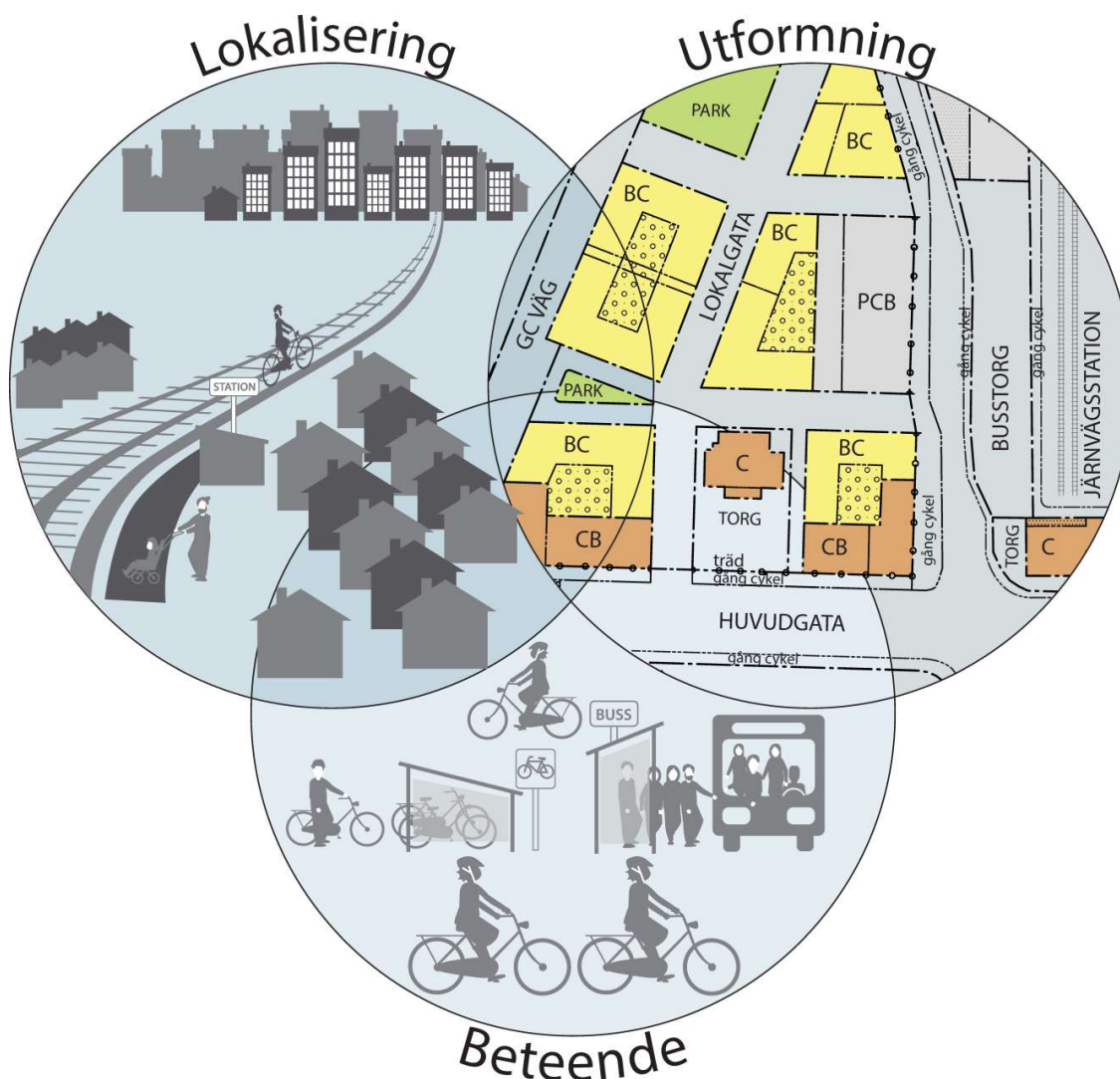
De skånska växthusgasutsläppen minskade med 37 procent mellan åren 1990 och 2018, främst tack vare halverade utsläpp från industrin och utfasning av fossil uppvärmning. Minskningen har under senare år stannat av och takten måste flerdubblas de kommande åren för att Skåne ska nå sitt mål om 80 procent lägre utsläpp 2030 jämfört med 1990. (Länsstyrelsen i Skåne, 2023)

Enligt visionen noll nettoutsläpp 2050 ska Sverige år 2050 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. I ett klimatsmart samhälle är det av betydelse att kommunen har en vision och målbild av ett samhälle med noll nettoutsläpp av växthusgaser. I PBL:s portalparagraf anges det att syftet med lagen bland annat är att främja en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. I lagen sägs det också uttryckligen att kommunen ska ta hänsyn till miljö- och klimataspekter vid all planering enligt PBL.

Lokalisering och utformning har stor betydelse för planens klimatpåverkan. I planer kan välplacerade och trygga cykelparkeringar och busshållplatser regleras, orienteringen av byggnaderna för att optimera för solceller kan skapas.

Planerna reglerar inte människors beteende, men kan skapa förutsättningar för och främja ett klimatsmart beteende. Val av byggmaterial i byggnaders stomme går inte att reglera genom bestämmelser i en detaljplan men kommunen kan informera, ta fram vägledningar, ställa krav i upphandlingar etc. Lokalisering och hur trafikinfrastrukturen är planerad är av avgörande betydelse för klimatpåverkan. Se illustrationen i Figur 12.

Figur 12. Illustrationen visar faktorer som tillsammans kan skapa förutsättningar för minskad klimatpåverkan. Dessa är lokalisering, utformning samt beteende. Källa: (Boverket, 2023)

För Sjöbo kommun är samspelet med omlandet avgörande för det dagliga livet och för samhällsutvecklingen i stort. Till exempel är Malmö, Lund och Ystad mycket viktiga pendlingskommuner för arbete och studier, och även viktiga målpunkter för service och verksamheter.

Sjöbo kommun har tagit fram egna miljömål, Miljömål 2034. Flera av de miljömålen är kopplade till klimatet:

Klimatsmarta transporter till alla Andelen cykel- och gångvägar ska öka samt kollektivtrafiken utvecklas, och alla invånare ska ha tillgång till trygga, tillgängliga och miljösmdarta transportsystem år 2034. Kollektivtrafikens attraktivitet stärks med fokus på landsbygden. Ett stort utbud av tankställen för förnybara bränslen främjas. Kommunorganisationens fordonsflotta består av miljöklassade fordon och inspirerar övriga lokala aktörer.

Klimatsäkrad kommun För att säkerställa ett hållbart samhälle till alla som bor och verkar i kommunen, utreds de klimatutmaningar vi står inför. Arbete med klimatanpassningsområden i den fysiska miljön är av stor vikt för att uppnå en hållbar framtid och är en naturlig del i verksamheternas arbete år 2034.

Klimatkunskap Redan i tidig ålder läggs grunden för goda vanor. Skola och förskola ökar klimatkunskapen hos barn och unga, för att främja framtida hållbara klimatsmarta val. Även kunskapen och förståelsen för gröna områden och natur samt om hållbar konsumtion ska öka.

Hållbar energi Målet innebär att andelen biobränslen, solkraft, vindkraft och/eller återvunnen energi ökar samtidigt som energianvändningen minskar till år 2034

Påverkan och effekt

I Sjöbo tätort finns möjlighet till anslutning till fjärrvärme som produceras av Solär Bioenergi Syd AB som kommer från nästan 100 procent fossilfritt bränsle. Användning av fjärrvärme bidrar till en minskad klimatpåverkan och bör stimuleras.

Den fördjupade översiktsplanen kommer främst att ha en påverkan på klimatet genom den nybyggnation som görs samt av de trafiklösningar som väljs. Det finns därför flera riktlinjer för dessa som ska leda fram mot ett mer hållbart Sjöbo med en minskad klimatpåverkan.

Planförslaget föreslår utbyggnadsområden främst i form av förtätning eller i anslutning till befintlig bebyggelsestruktur. En del grönområden (ca 13 hektar) och jordbruksmark (cirka 9 hektar) kommer då att behöva tas i anspråk och på så sätt försvinner områden som idag utgör en så kallad kolsänka. All denna yta kommer inte att hårdgöras utan kommer fortsatt att kunna fungera som kolsänka i viss mån beroende på hur de planeras.

I planförslaget finns förslag på att utveckla befintliga och nya grönytor (totalt cirka 130 hektar) till effektivare kolsänkor vilket är positivt.

Från Sjöbo finns goda förutsättningar att pendla till de större orterna i närheten med kollektivtrafiken. Förutsättningarna för att helt lämna bilen hemma alternativt att inte äga en bil är i Sjöbo begränsade då den lokala kollektivtrafiken är begränsad. Utveckling av tätortens centrala delar ger dock förutsättningar för hållbart boende med nära till det mesta utan att behöva vara bilberoende jämfört med om byggnation sker längre från centrum.

Flertalet av föreslagna utbyggnadsområden är kollektivtrafiknära och anslutande gång- och cykelvägar finns på flertalet platser. Kompletterande cykelvägar och mer säkra övergångar vid större vägar föreslås i planförslaget vilket är positivt. Det gynnar både befintlig bebyggelse och

de nya utbyggnadsområdena. Hänsyn till kollektivtrafik och cykelvägar har således tagits då de nya utbyggnadsområdenas lägen har planerats.

Gratis pendlarparkering finns vid Sjöbo busstation och en ny planeras till hållplatsläget i Sjöbo väst.

I Sjöbo kommun finns en mobilitetsnorm, antagen 2021, i vilken kommunen anger det parkeringsbehov som fastighetsägaren har att tillgodose. Mobilitetsnormen behandlar parkering på kvartersmark i Sjöbo tätort. Den anger flexibla parkeringstal, med möjlighet till reduktion av antalet bilparkeringsplatser vid användning av mobilitetstjänster så som bil- och cykelpool och inkluderat busskort i hyran. Reducering ges även utifrån geografiskt läge nära kollektivtrafikknutpunkt.

Enligt planförslaget är avsikten att samla så mycket parkering som möjligt till gemensamma anläggningar för att hantera befintligt parkeringsbehov på ett rationellt sätt vilket är en förutsättning för att kunna förtäta i centrala Sjöbo. Med parkering samlad i gemensamma anläggningar exempelvis parkeringshus eller parkeringsgarage kan trafiken styras dit istället för att bilister söker av många små markparkeringsplatser. Informationstavlor längs infartsleder med uppgifter om beläggningsgrad underlättar sökandet efter parkering ytterligare och kan minska söktrafiken. Markparkeringsplatser längs vägarna tar upp mark som istället kan användas till säkrare gång/cykelvägar. Markparkeringsplatser på kvartersmark bidrar i förlängningen till en glesare ort med ett större bilberoende. En strategisk utformning av parkeringshus/garage i anslutning till kollektivtrafik stimulerar pendling med kollektivtrafik till/från tätorten. Trygga och säkra cykelparkeringsplatser med anslutande cykelvägar till kollektivtrafik stimulerar till cykling lokalt och till vidare pendling kollektivt. Säker cykelparkering ska ingå i konceptet med mobilitetsnod vid busstationen och hållplats Sjöbo väst/Björkakorset. Detta minskar samhällets bilberoende.

Stora delar av fordonsflottan förväntas bli eldriven inom en relativt snar framtid och kommunens fysiska planering kommer att behöva samordna möjligheten att ladda elbilar både vid parkeringsanläggningar, bostäder, arbetsplatser och för genomresande. Det finns en riktlinje att det ska planeras för möjlighet att ladda elfordon vid utveckling av nya utbyggnadsområden.

Inom planområdet finns idag inga större elproducenter och möjligheten att producera energi begränsas av kapacitetsbrist i regionala elnätet. Endast småskalig elproduktion finns idag.

Tillsammans med Sysav har kommunerna Sjöbo, Kävlinge, Lomma, Simrishamn, Skurup, Svedala, Tomelilla, Trelleborg, Vellinge och Ystad tagit fram en gemensam kretsloppsplan, "Gemensam kretsloppsplan – från avfall till resurs". Syftet med den gemensamma kretsloppsplanen är att skapa en hållbar resursanvändning där avfall förebyggs, material och produkter stannar i kretsloppet och det avfall som ändå uppstår ses som en resurs. Sjöbo kommun har även föreskrifter för avfallshantering, vilka antogs 2021 och gäller fram till 2030.

Framtida krav på insamling av avfall kommer troligtvis innebära att kommuninvånare ska ha större möjlighet till källsortering och återvinning nära bostaden. Idag är fyrfackssystemet fullt utbyggt i kommunen. Det är inte osannolikt att fler fraktioner kommer behöva sorteras ut eftersom Sveriges övergripande mål pekar mot mer återvinning och utsortering av olika fraktioner. Detta ställer höga krav på framkomlighet för avfallsfordon och på vägnätet inom planområdet. En sådan utveckling kan medföra konflikt mellan naturvärden och avfallshantering då fler platser behöver tas i anspråk och eventuellt kan påverka befintlig grönstruktur och konflikt med befintliga eller nya träd i gaturummen.

Konsekvensbedömning

Planförslaget innehåller förslag och strategier för att kunna minska påverkan på klimatet. Planen kommer främst att ha en klimatpåverkan kopplat till nybyggnation och trafiklösningar.

Byggnad av hus och infrastruktur påverkar alltid klimatet negativt både genom materialanvändning, energiåtgång och genom att mark tas i anspråk. Markintranget kan till viss del kompenseras genom att annan mark görs om till en bättre kolsänka. Stärka grönområden, plantera träd, anlägga våtmarker är förslag på detta. Tydligare vägledning hur detta ska kunna göras bör tas fram.

Genom att styra materialval och typ av energiförsörjning vid nybyggnation finns stor möjlighet att minska miljöpåverkan vid nybyggnation. Planförslaget innehåller ett flertal riktlinjer kring detta.

I Sjöbo tätort finns möjlighet till anslutning till fjärrvärme som produceras av Solär Bioenergi Syd AB som kommer från nästan 100 procent fossilfritt bränsle. Användning av fjärrvärme bidrar till en minskad klimatpåverkan och bör stimuleras. Riktlinje finns att all nybyggnation ska sträva efter att anslutas till fjärrvärmenätet.

De nya områdena är placerade nära befintlig tätort och kan på de flesta platser på ett bra sätt länkas till befintlig infrastruktur. Det finns förslag på att göra vissa vägpassager säkrare i samband med utbyggnaden vilket gynnar även befintlig bebyggelse. Förutsatt att gång- och cykelvägarna byggs ut/kompletteras enligt förslaget och parkeringarna optimeras för att gynna kollektivtrafiken bedöms planen kunna ge möjligheten att kunna transportera sig med minskad klimatpåverkan på sikt.

Planförslaget bedöms sammantaget ge *en måttlig negativ konsekvens* för aspekten klimatpåverkan då planförslaget ytterligare kan förstärka skrivningar som bidrar till minskad klimatpåverkan.

Intressets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

Åtgärdsförslag

- Utföra klimatberäkning/CO2-budget för markanvändningen.
- Definiera hur klimatmålet nettoutsläpp noll till år 2045 följs upp.
- Tydliggöra i planbeskrivningen hur och vilka åtgärder som planeras för att minska klimatpåverkan.
- Beskriva hur anslutning till fjärrvärme ska stimuleras för befintlig bebyggelse och verksamheter.
- Förbättra de gröna ytornas kapacitet att vara "kolsänka". Detta kan göras genom plantering av träd, buskar, klättrväxter, gröna tak och mer naturliga grönytor som slås eller klipps endast ett par gånger per år. Val av växter som inte kräver vattnings eller skötsel med maskiner.
- Genom att vid en upphandling av planering och byggnation av nya bostads/verksamhetsområden, infrastruktur och liknande ställa krav på minskning av miljöpåverkan. Detta kan göras genom att ställa krav på koldioxidinfångning

(exempelvis vid val av cement, biogas), utformning, val av material, effektiva uppvärmningssystem/VA, utformning av grönytor (kolsänka) med minimal hårdgjord yta, utformning och underhåll av vägar med mera.

- Det finns idag stora möjligheter att välja byggmaterial med lägre klimatpåverkan såsom trä, betong med bra klimatprestanda eller återbrukat material. Att installera mer effektiva uppvärmningssystem och använda sig av mer miljövänliga byggmetoder och konstruktionslösningar är andra exempel som kan begränsa utsläppen av växthusgaser.
- Sträva efter öppen dagvattenhantering. Öppna vattendrag, diken och dammar utgör en viktig kolsänka.
- Riktlinje för laddstolpar.

6.3 Hushållning med mark- och vattenområden – Jordbruksmark

Förutsättningar

En långsiktigt god hushållning är central i arbetet för en hållbar utveckling. I kapitel 3 och 4 miljöbalken finns bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden som syftar till att tillgodose samhällets gemensamma intressen. Enligt 3 kap 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. En sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning ska ges företräde.

Jordbruksmark är en samhällsresurs som behöver värderas i planprocesser. Att ta jordbruksmark i anspråk för exploatering är en irreversibel process som innebär att marken inte kommer att kunna användas för livsmedelsproduktion igen.

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jordbruk av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse och anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Sjöbo är en kommun som ligger i ett jordbrukslandskap, för att kommunen ska kunna växa så behöver jordbruksmark tas i anspråk.

Enligt ÖP2040 finns följande planeringsprinciper:

- Lokalisera ny sammanhängande bebyggelse i anslutning till befintlig samhällsservice.
- Värna våra värdefulla naturlandskap och tillgängliggöra områden med rekreativa kvaliteter för fysiskt och mentalt välbefinnande.
- Ta ställning till ny spridd bebyggelse på landsbygden i hela kommunen.
- Förbättra förutsättningarna för ekosystemen.

Enligt utvecklingsstrategin för bebyggelsestruktur i ÖP2040 ska all ny bebyggelse lokaliseras i anslutning till befintlig samhällsservice. "Samtliga av kommunens tätorter anses ha tillgång till befintlig samhällsservice i form av kommunalt vatten och avlopp, hållplatslägen och förskolor. Även om alla tätorter kan anses ha viss tillgång till befintlig samhällsservice ska ny sammanhängande bebyggelse fram till 2040 huvudsakligen koncentreras till kommunens centralort Sjöbo samt serviceorterna Blentarp, Vollsjö och Lövestad. I de orterna är utbudet av befintlig samhällsservice bredare än i övriga tätorter."

Påverkan och effekt

Sjöbo kommun har behov av att växa och behöver ta ny mark i anspråk för bl.a. bostäder och verksamheter. Då tätorten inte kan förtätas hur mycket som helst för att kunna behålla den gröna infrastrukturen behöver kommunen ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk. I planförslaget har några platser som i dag utgörs av jordbruksmark pekats ut som utvecklingsområden för bostäder, se Figur 13. En övergripande lokaliseringstudering har gjorts av Sjöbo kommun som bifogas i sin helhet i Bilaga 6 (Sjöbo kommun, 2024).

Vid val av plats för utbyggnadsområden har planeringsprinciperna i ÖP 2040 följts. Utbyggnaden inom Sjöbo tätort kommer att ske genom förtätning eller i direkt anslutning till tätorten. De utbyggnadsområden som ligger i direkt anslutning till tätorten utgörs huvudsakligen av områden som idag helt eller delvis nyttjas för areell näring.

I söder är, enligt ÖP 2040, jordbruksmarken klassad som "Areella näringar" (överordnat intresse). Det föreslås inga utbyggnadsområden i södra delen av föreslaget planområde då jordbruksmarken där är sammanhängande och skalan på jordbruksblocken är över lag större än andra områden inom föreslaget planområde. Denna jordbruksmark ligger också i anslutning till befintliga gårdar. En del mark i området kan anses ha problematiska förutsättningar för ny bebyggelse vad gäller översvämningsrisken, dikningsföretagens båtnadsområden och höga grundvattennivåer.

I norra delen längs med Åsumsån föreslås att jordbruksmark ska tas i anspråk vid ett mindre område vid Stenänga. Skalan på jordbruksblocken söder om Åsumsån är relativt små, dock blir de större österut. Jordbruksblocket vid Stenänga är litet och föreslås som utbyggnadsområde. Kvarvarande jordbruksmark föreslås övergå till grönområde vid exploatering av utbyggnadsområdet för att ta hänsyn till omkringliggande naturvärden runt Åsumsån och fungera som en buffertzona. Kommunen arrenderar ut marken i dagsläget till en arrendator från annan del av kommunen vilket innebär att området inte ingår i ett sammanhängande brukningsområde.

Jordbruksblocken vid bokalerna (boendeform som kombinerar bostad och lokal) och Stapelgränd bedöms i huvudsak fått annan användning redan (Sjöbo kommun, 2024) och bör utgå som jordbruksblock då en större del redan är bebyggda samt till största del redan planlagda för bokaler. Norra delen av Stapelgränd är i dagsläget en grusplan, södra delen är grönyta. Dessutom är kvarvarande jordbruksblock inklämt och kan inte anses ha ett traditionellt brukningsvärde som åker eller betesmark på grund av att det är svårbrukat och inget intilliggande jordbrukslandskap finns i dagsläget.

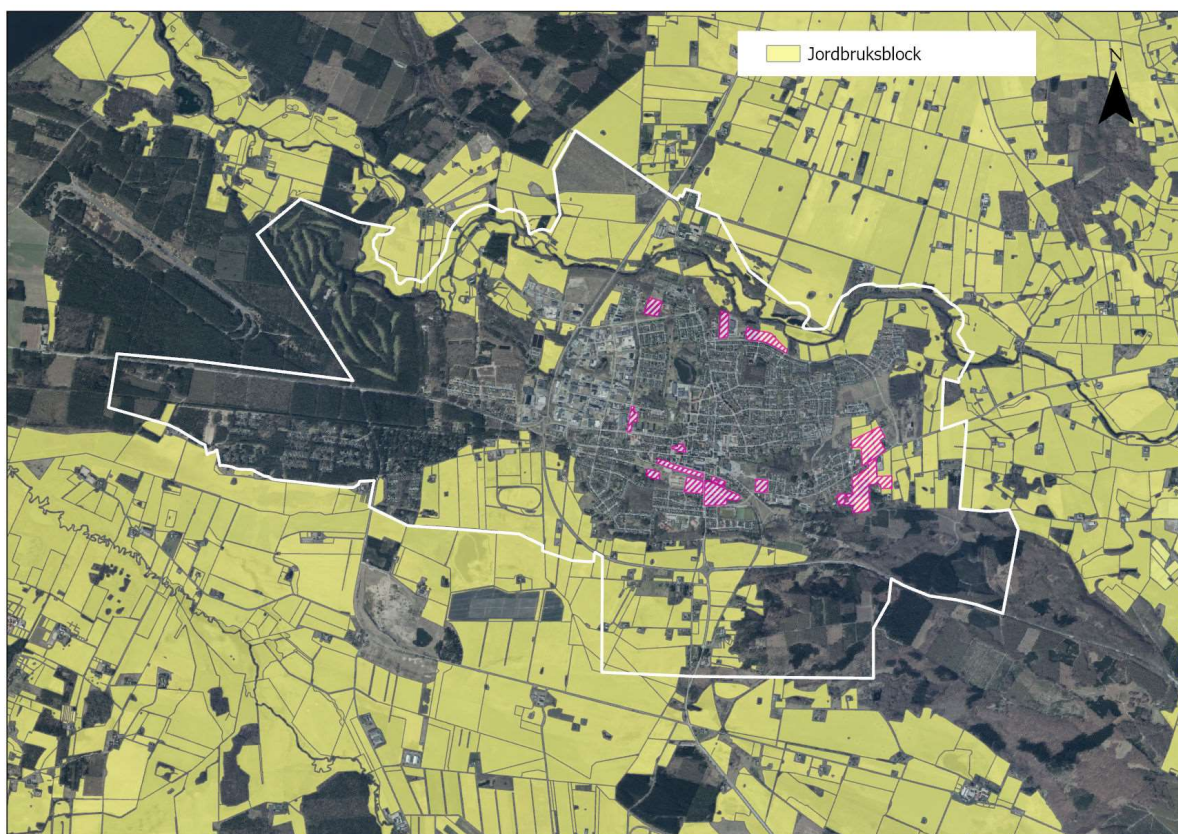
Jordbruksblocken vid Omma industriområde är små och på delar av dessa pågår verksamhet eller så ligger de inom förorenat område (äldre deponi). Det förorenade området kommer troligen få en efterbehandlingsplan som inte medger jordbruksmark eller ny bostadsbebyggelse. (Sjöbo kommun, 2024)

I de östra delarna av föreslaget planområde, söder om Tolångavägen längst österut (runt Tofta trädgård), är jordbruksmarken klassad som "Areella näringar av överordnat intresse" i ÖP 2040. Området är där ett splittrat jordbrukslandskap med små jordbruksblock. Delar av området är klassat som förorenad mark (gammal plantskola med DDT-rester).

Utbyggnadsområde, norr om Tolångavägen, föreslås vid "Tofta" i ett längre tidsperspektiv, en så kallad "utblick" i planförslaget. Utbyggnadsområde "Tofta trädgård", söder om Tolångavägen, medger en gles bebyggelseutveckling för att behålla den småskaliga och lantliga karaktären i området. Utbyggnadsområdet uppskattas rymma ca 20 bostäder. Området kan minska risken för spridd bebyggelse i övriga delar av kommunen genom att medge gles bebyggelseutveckling i ett tätortsnära läge.

Tätorten är omgiven av värdefull naturmark och jordbruksmark och den mark som föreslås för exploatering är de jordbrukssegment som kommunen definierat som något sämre alternativt att de områdena ligger strategiskt bra för utbyggnad då de blir lätta att knyta till befintlig bebyggelsestruktur och infrastruktur.

Kommunen gör sammantaget bedömningen att konsekvenserna på jordbruksmarken blir som minst vid exploatering av planområdets östra delar, samt delvis i de norra delarna, på grund av små och splittrade jordbruksenheter. Konsekvenserna av exploatering i de östra delarna är som minst närmast tätorten, med tanke på både jordbruksklassning och konnektivitet i jordbrukslandskapet. (Sjöbo kommun, 2024)

Figur 13. Jordbruksmark som kommer tas i anspråk. (Karta: Sjöbo kommun, 2024)

Konsekvensbedömning

Planen innebär exploatering av verksamheter och rekreationsintressen på jordbruksmark. Eftersom jordbruksmark skyddas som ett nationellt intresse enligt Miljöbalken (MB) 3 kapitel 4 § förutsätter en exploatering att markanvändningen utgör ett väsentligt samhällsintresse som inte på ett tillfredsställande sätt kan tillgodoses på annan mark.

Jordbruksmark kommer att tas i anspråk där jordbruksenheterna redan idag är små och splittrade. Värdet bedöms ändå som *högt* då det är odlingsbar mark som tas i anspråk. Effekterna bedöms som *små* på grund av att det enligt kommunen är mindre splittrade enheter som tas i anspråk. Planförslaget bedöms därför få *måttlig negativ konsekvens* på jordbruksmarken i området.

Intressets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

Åtgärdsförslag

Kommunen har haft ett arbetssätt som speglar intentionerna i ÖP 2040 och en övergripande lokaliseringstudie har gjorts av Sjöbo kommun, se bilaga 6 och (Sjöbo kommun, 2024). Det bör i lokaliseringstudien förtydligas vad som definieras som väsentliga samhällsintressen och på vilken grund kommunen baserar ställningstagandet på om att det inte finns annan lämplig mark att tillgå (alternativ lokalisering).

6.4 Hushållning med mark- och vattenområden – Dricksvatten

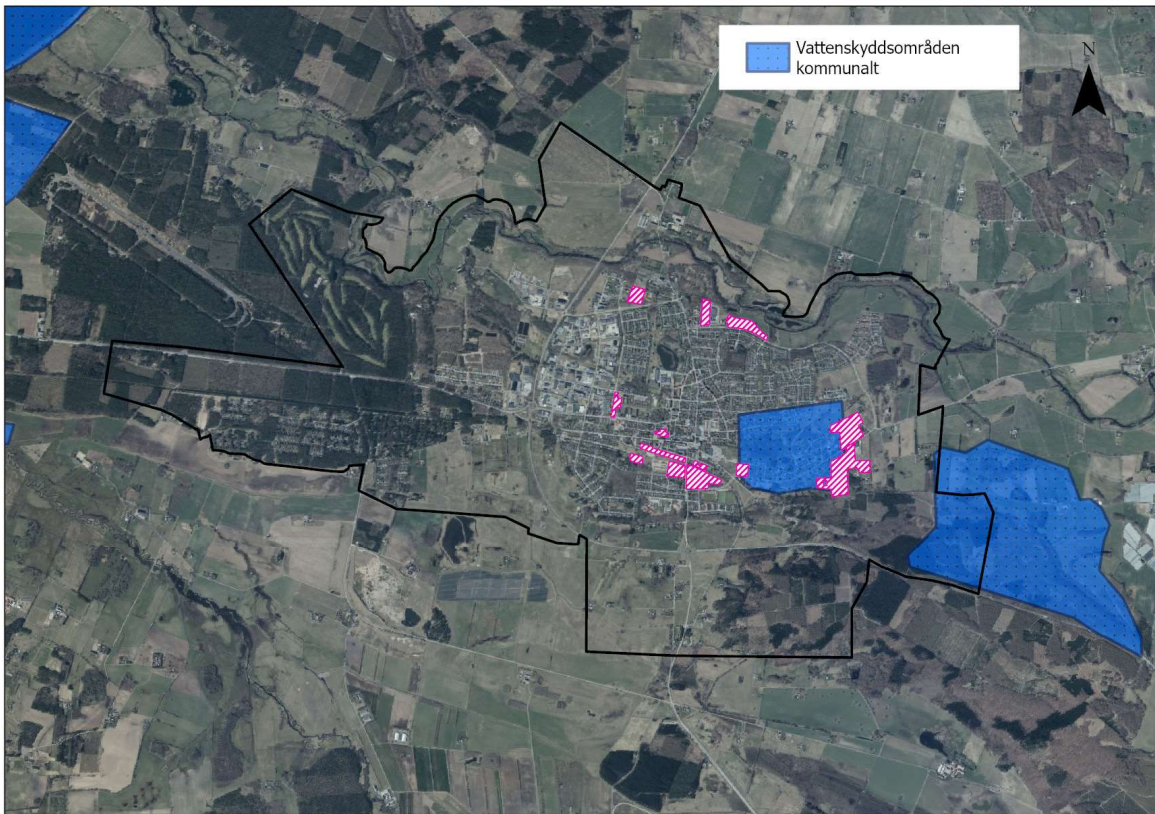
Förutsättningar

I Sjöbo kommun finns det åtta kommunala vattenverk. Det största vattenverket i kommunen är Sjöbo vattenverk. Det är Sjöbo vattenverk som försör planområdet med dricksvatten. Samtliga vattenverk i Sjöbo kommun tar vatten från grundvattnet i marken. Vattenkvaliteten på grundvattnet i kommunen är mycket god och därför behövs inga eller endast få reningssteg i vattenverken. Samtliga vattenverk är försedda med UV-ljus som säkerställer att dricksvattnet är fritt från mikroorganismer som bakterier och virus.

VA-enheten på Sjöbo kommun arbetar med att successivt bilda vattenskyddsområden för alla vattentäkter i kommunen. Två aktiva vattenskyddsområden ligger inom föreslaget planområde; Grimstofta (2012227) (80,5 hektar) i tätortens sydöstra del och Gröndal (224,5 hektar) strax sydost om Sjöbo tätort, se Figur 14. Både skyddsområdena och föreskrifterna har enligt kommunen behov av att arbetas om. (Tekniska förvaltningen, Sjöbo kommun, 2023)

Både grundvattentillgången och den kemiska statusen har klassats som god i vattenförekomsterna i de södra och västra delarna av kommunen. I den nordöstra delen av kommunens grundvattenförekomster har grundvattenstatusen inte klassats ännu.

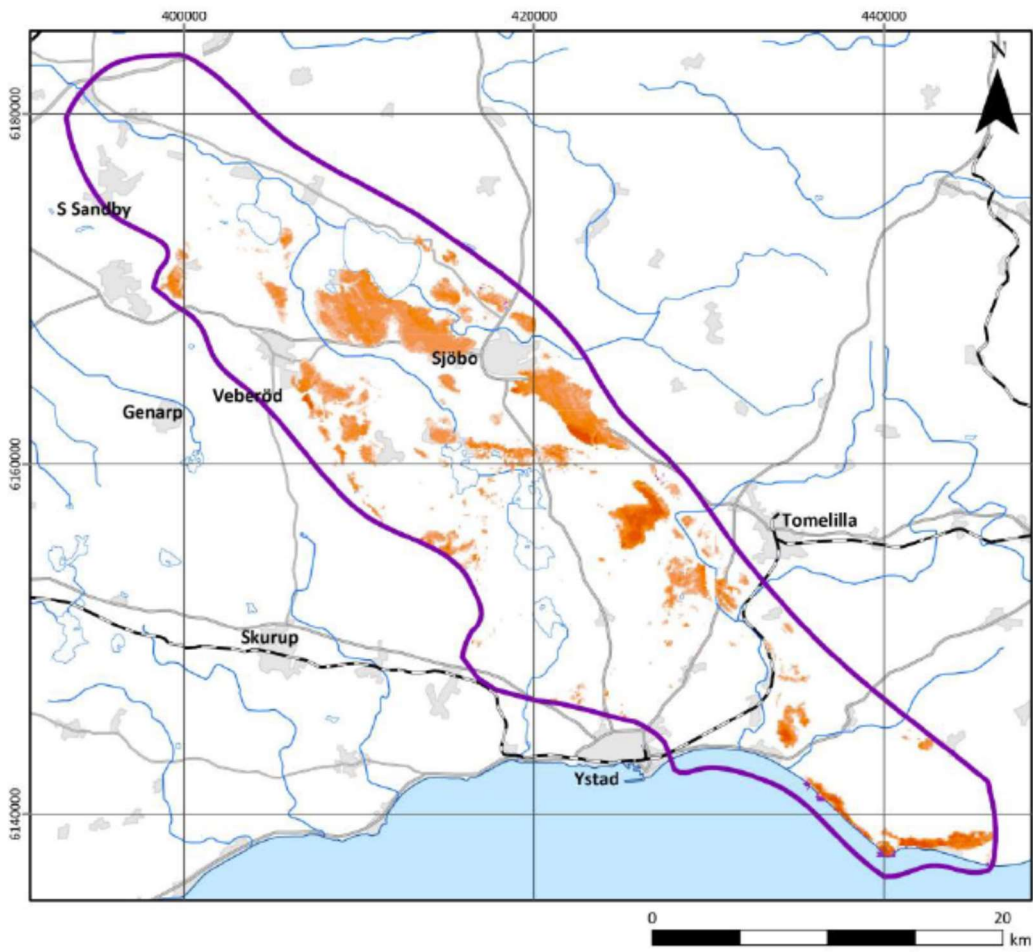
Figur 14. Kommunala vattenskyddsområden i Sjöbo. (Karta: Sjöbo kommun, 2024)

Under Sjöbo tätort sträcker sig grundvattenförekomsterna Revingehed, Eriksdal och Vombsänkan och de överlappar delvis varandra. De omfattas av miljö kvalitetsnormer och har enligt VISS (2024-04-15) god kemisk och kvantitativ status.

Vombsänkans grundvattenförekomst skyddas också av krav enligt dricksvattenföreskrifterna vilket innebär att det finns särskilda krav för att vattnet ska anses som hälsosamt och rent efter att det renats. Kraven ställs alltså inte på råvattenkvaliteten i vattenförekomsten. Urban markanvändning är inte utpekad som föroreningskälla för grundvattenförekomsten. Betydande påverkan kommer framför allt från jordbruksmark (VISS, 2021).

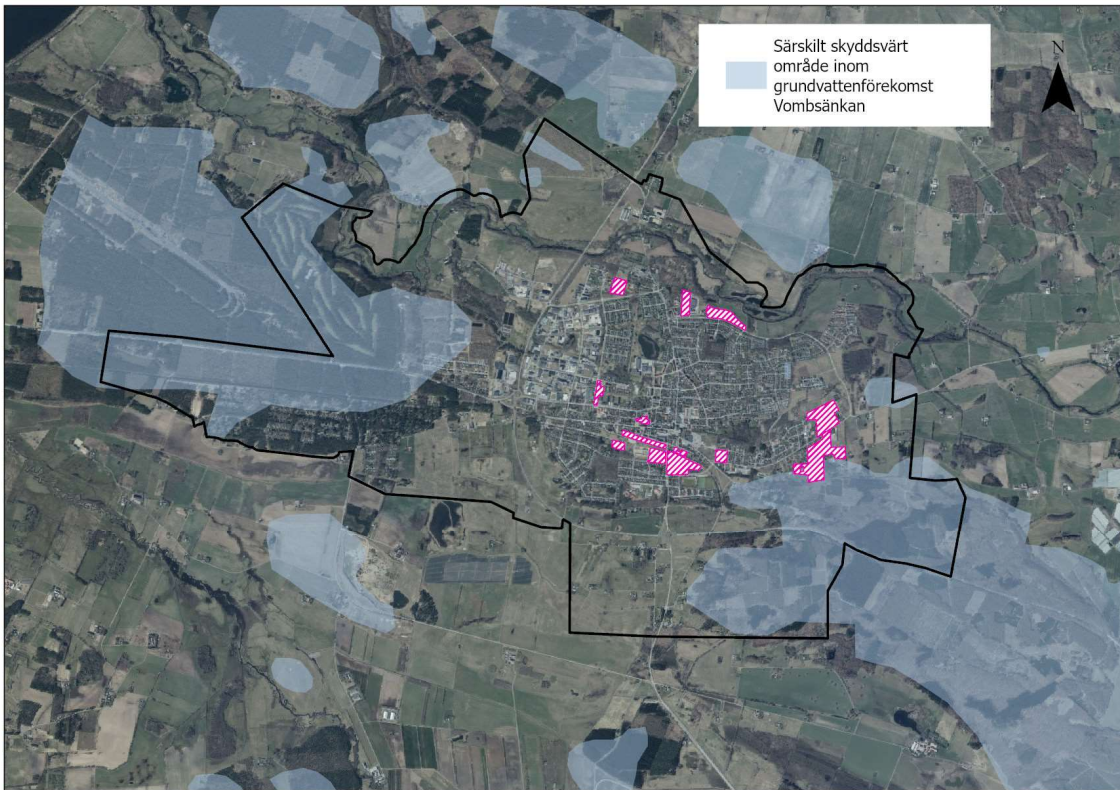
Påverkan och effekt

SGU fick 2018 i uppdrag av regeringen att karaktärisera grundvattensresurser i bristområden. Som del i detta utfördes hösten 2019 undersökningar i Vombsänkan med syfte att kartlägga och tydliggöra lämpliga områden för större grundvattenuttag. I Figur 15-Figur 17 visas ett delresultat från arbetet som pekar ut områden med en mäktighet över 10 m med sand- och grusvattenlagringar över grundvattenytan. Dessa områden är sannolikt viktiga nybildningsområden för grundvatten. Även om samspelet mellan avrinning från urban mark och grundvatten inte studeras närmare i SGUs utredning är det viktigt att vara medveten om grundvattenförekomsten och att grundvattenbildning via infiltration kan bli aktuellt i framtiden för att avhjälpa vattenbrist i området. (DHI Sverige AB, 2023)

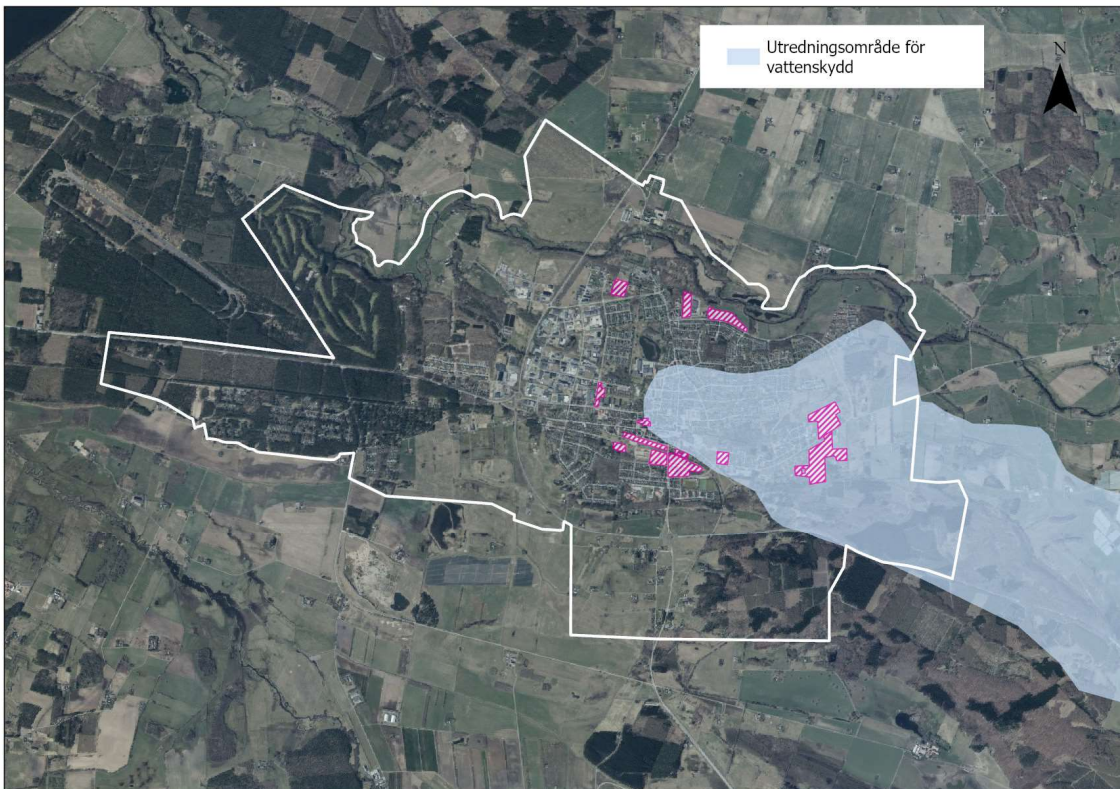

Figur 15. Identifierade områden med över 10 meter mäktiga jordlager som sannolikt utgör viktiga nybildningsområden för grundvatten. (DHI Sverige AB, 2023)

Figur 16. Särskilt skyddsvärt område inom grundvattenförekomsten Vombsänkan. (Karta: Sjöbo kommun, 2024)

Figur 17. Utredningsområden för vattenskydd. (KaRTA: Sjöbo kommun, 2024)

Vattenskyddsområdena kan påverkas av bland annat jordbruk och markföroreningar samt klimat såsom skyfall och torka. De riskerar också att påverkas av dagvattenhantering och en minskad nybildning av grundvatten vid hårdgöring av markytor.

Sjöbo kommun har en vattentjänstplan (Tekniska förvaltningen, Sjöbo kommun, 2023) där kommunens långsiktiga planering med syfte att tillgodose behovet av kommunalt vatten och avlopp redovisas. Dessutom redovisas hur kommunala anläggningar ska säkras för att klara framtida skyfall.

Då samtliga av kommunens vattentäkter är grundvattentäkter är risken mindre att vattenkvaliteten blir påverkad av skyfall, jämfört med ytvattenverk. Om vattentäkten skulle bli översvämmad så att ytvatten rinner ner i brunnarna skulle vattenkvaliteten kunna påverkas.

Konsekvensbedömning

Inom planområdet och dess påverkansområde finns områden som är utpekade som grundvattenförekomster och det finns också kommunala vattenskyddsområden vilket bedöms som ett *högt värde* enligt bedömningsgrunderna.

Om åtgärderna som föreslås för fördröjning och rening av dagvatten, lokalt omhändertagande av dagvatten, sanering av förorenad mark genomförs bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed kunna ge en *positiv effekt* på grundvattnet och därmed också på möjligheten att nyttja denna resurs som dricksvatten. Föreslagen plan bedöms därmed ha förutsättningarna för att kunna ge *positiva konsekvenser* på grundvattnet.

Dock behöver planförslaget förtydligas med den mark som behövs för rening och fördröjning samt process och strategi då behoven av denna typ av mark ligger utanför utbyggnadsområdena. Risk finns annars att planförslaget påverkar MKN och ger betydande miljöpåverkan.

Intressets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

Åtgärdsförslag

Den mark som behöver användas för fördröjning och rening av dagvatten och säkerställa nybildning av grundvatten behöver tydliggöras i plankartan.

Förtydliga process och strategi för att säkerställa att de i utredningarna föreslagna åtgärderna också blir verklighet i takt med exploateringarna.

Vid flera nya utbyggnadsområden krävs reningsåtgärder utanför området och kan påverka redan antagna detaljplaner eller behov av nya. Kommunen bör ha en strategi för att säkerställa att denna mark går att ta i anspråk för att säkerställa att den rening som behövs för att inte riskera att påverka MKN.

7 Påverkan på miljömål

7.1 Relevanta miljömål

FN:s globala hållbarhetsmål

Agenda 2030 och de 17 globala målen togs fram och beslutades år 2015 av Förenta nationerna (FN). Målen ska hjälpa oss till en social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling. Agenda 2030 är ingen lag, utan ett dokument som länderna frivilligt har skrivit under. Ansvaret för att nå målen till år 2030 ligger på regeringar i alla FN-länder.

Figur 18. FN:s globala mål. Illustration: globalmalen.se

FÖP Sjöbo tätort berör framför allt mål 11 med dess delmål, Hållbara städer och samhällen. Planen berör även i olika grad mål 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13 och 15.

Nationella miljökvalitetsmål

Det svenska miljöarbetet bygger på ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål (Figur 19) och flera etappmål som ska fungera vägledande för samhällets olika aktörer. Målen svarar för den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030.

Figur 19. Sveriges 16 miljömål. Illustration: sverigesmiljomal.se. (u.å.).

Av de nationella miljö kvalitetsmålen bedöms följande miljömål beröras av den fördjupade översiktsplanen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giffri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Regionala miljömål

Miljöprogram för Region Skåne 2030

Regionens mål och inriktning för miljöarbete fram till år 2030. Grunden för miljöprogrammet återfinns i Agenda 2030, de nationella miljömålen samt

generationsmålet. Målet avser en miljömässig hållbar utveckling utan att äventyra nästa generations chans att tillfredsställa sina behov inom samtliga områden som Region Skåne ansvarar för.

Region Skåne har grupperat in miljömålen i tre fokusområden: resurseffektiv och cirkulär ekonomi, låg klimatpåverkan samt frisk och hälsosam miljö.

Resurseffektiv och cirkulär ekonomi

”Region Skåne ska ha en resurseffektiv och cirkulär ekonomi där inflödet av varor har minskat betydligt i förhållande till verksamhetens produktion, där återanvändning och återvinning sker av inköpta resurser i ett cirkulärt flöde, där flergångsmaterial väljs där så är kvalitetsmässigt, patientsäkert och totalekonomiskt möjligt och där mängden avfall som inte återanvänds eller återvinns minimeras. Energieffektivisering och energihushållning ska ske i alla verksamheter, både för verksamhetsenergi och för fastighetsenergi samt för egna transporter inkluderat allmän kollektivtrafik.”

Låg klimatpåverkan

”Region Skåne ska ha ett lågt utsläpp av klimatpåverkande gaser inom ramen av den utsläppsnivå som tillåts för att nå upp till 1.5-gradersmålet i Parisavtalet med målsättning att till senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av klimatpåverkande gaser. Region Skåne ska fortsätta vara fossilbränslefritt inom egen verksamhet men också driva omställningen i leverantörsleden genom att ställa krav på fossilbränslefria transporter vid upphandling, inköp och bidragsgivning.”

Frisk och hälsosam miljö

”Särskilt farliga ämnen ska fasas ut inom Region Skånes verksamheter och ska inte ingå i produkter, livsmedel, varor och byggnader om det inte är absolut nödvändigt. Användandet av särskilt farliga ämnen ska så långt möjligt inte förekomma någonstans i hela leverantörskedjan från råvaror och insatsvaror till avfall. Varor och material ska vara designade för resurseffektiva kretslopp och inte innehålla några särskilt farliga ämnen om det inte är absolut nödvändigt. Kraven ska vara likvärdiga för nyproducerade och återvunna material. Region Skåne ska så långt möjligt minimera utsläpp av miljöfarliga läkemedelsrester.”

Klimat- och energistrategi för Skåne (juni 2018)

Länsstyrelsen är den instans som anpassar arbetet med miljö kvalitetsmålen till regional nivå. I juni år 2018 antogs Klimat- och energistrategi för Skåne med ett antal mål till år 2030. År 2022 lanserade Länsstyrelsen Skåne ”Tillsammans för ett hållbart Skåne” som är ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen 2021-2025.

I den presenteras fyra prioriterade områden specifikt för Skåne:

- Hållbara städer och samhällen
- Hållbar mark- och vattenanvändning
- Hållbar livsmedelsförsörjning
- Hållbar konsumtion och produktion

Kommunala miljömål

Det lokala miljömålet för Sjöbo kommun ”Hållbart Sjöbo 2034” antogs 2022-11-30. Miljömålet är en fördjupning av kommunens dokument ”Vision 2034” som beskriver kommunens målsättning fram till år 2034. De lokala miljömålen för Sjöbo kommun har samma fokusområden som de regionala förutom att de två sista fokusområdena har slagits ihop.

I miljömålet nämns tre fokusområden: hållbara samhällen, hållbar mark- och vattenanvändning samt hållbar produktion och konsumtion. Inom varje fokusområde beskrivs den omställning Sjöbo kommun behöver göra för att uppnå hållbar utveckling.

Hållbara samhällen (globala mål 11, 13, 3)

”I det hållbara samhället kan invånaren leva klimatsmart, hälsosamt, tryggt och står rustad för klimatförändringens effekter. Hållbara transporter och närhet till grönområden ger ökad livskvalitet. Här finns frisk luft, sköna områden med skugga och tillgång till tystare områden.”

Hållbar mark- och vattenanvändning (globala mål 3, 15, 6)

”En hållbar mark- och vattenanvändning bidrar till att generera ekosystemtjänster, en långsiktig god hushållning med naturresurser samt god kvalitet på dricksvatten. Här kan invånarna njuta av en hälsosam närmiljö som ger ökad livskvalitet och bevarad biologisk mångfald.”

Hållbar konsumtion och produktion (globala mål 2, 12, 7)

”Hållbar produktion och konsumtion bidrar till en hög biologisk mångfald samt minskade utsläpp samtidigt som den är resurseffektiv, cirkulär, klimatsmart och bidrar till en giftfri miljö. Ett tryggt och motståndskraftigt livsmedelssystem står emot klimatförändringarna bättre samt ger ett större utbud av lokala och hållbara livsmedel. Invånarna uppmuntras att göra medvetna hållbara val.”

De lokala miljömålen för Sjöbo kommun går i linje med kommunens Vision 2034 och ska fungera som ett övergripande paraplydokument som integrerar målen kopplade till miljömässig hållbarhet i till exempel Grönstruktur- och naturvårdsprogram (GNP), Kretsloppsplan, VA-plan och Trafikplan (TRAST).

Figur 20. Miljömål 2034, Sjöbo kommun (sjobo.se, 2024-03-08)

7.2 Avstämning miljömålen

Nationella miljö kvalitetsmål

Nedan följer en avstämning av planförslaget och nollalternativet mot relevanta nationella miljö kvalitetsmål, se tabell 6. Markeringens färg indikerar till vilken grad planförslaget respektive nollalternativet bidrar till eller motverkar att miljö kvalitetsmålen uppfylls.

Miljö målen utvärderas med hjälp av den regionala preciseringen av delmålen och sammanfattas med tabell 6 nedan.

- Ja, förslaget bedöms bidra till att uppnå målet.
- Förslaget varken bidrar eller försämrar möjligheterna att uppnå målet.
- Nej, förslaget bedöms inte bidra till att uppnå målet.

Tabell 6. Samlad bedömning om hur de olika alternativen bidrar till måluppfyllelse av de nationella miljömålen. Jämförelse nollalternativ och planförslag till samrådshandling

Mål	Nollalternativ	Planförslag	Motivering
<i>Begränsad klimatverkan</i>			I planförslaget görs anpassningar för klimatsmarta transporter. Kollektivtrafik och cykelstråk byggs ut. Planförslaget kan förtydliga inriktningar avseende åtgärder för minskad klimatpåverkan ytterligare. Nollalternativet förespråkar järnväg vilket skulle varit positivt för klimatet. Planen innehåller i övrigt inte vägledning avseende klimat.
<i>Frisk luft</i>			Luftkvaliteten är överlag bedömd som god i Sjöbo tätort. Viss olägenhet kan föreligga i sommarbyarna på grund av vedeldning. Stimulans till att åka kollektivt alternativt cykla och gå lokalt samt omställningen till fossilfria transporter bidrar till en ännu bättre luftkvalitet.
<i>Bara naturlig försurning</i>			Bidrar till omställning till fossilfria transporter. Central förtätning, Gång- och cykelvägar förbättras och knyts an till kollektivtrafiken för att stimulera minskad bilpendling.
<i>Giftfri miljö</i>			Planförslaget bidrar till minskad spridning av markföroreningar och bättre rening av dagvatten.
<i>Levande sjöar och vattendrag</i>			Planförslaget ger förutsättningar för bättre rening och fördröjning av dagvatten. Dammar bidrar också till biologiska mångfalden. Nollalternativet bedöms inte innehålla den vägledning som behövs för att minska kommunens påverkan på vattenmiljöerna.
<i>Grundvatten av god kvalitet</i>			Efterbehandling av överliggande föroreningar minskar risken för påverkan på grundvattenmagasinet. Fördröjning av dagvatten renar dagvattnet och ökar dagvattenmagasinen. Planförslaget medvetandegör behovet av att säkerställa infiltrationen till grundvattenmagasinen i viktigaste områdena.
<i>Myllrande våtmarker</i>			Översvämningssytor och ev. dammar planeras i samband med klimatanpassningsområden.
<i>Levande skogar</i>			Planering av nya områden genom förtätning. Hänsyn tas till skogsmarkerna. Ekosystemtjänster vidmakthållna och friluftslivet värnas. Riksintressena natur påverkas inte.
<i>Ett rikt odlingslandskap</i>			Åkermark tas i anspråk vilket inte bidrar till måluppfyllnaden.
<i>God bebyggd miljö</i>			Planförslaget bidrar till hållbar bebyggelsestruktur och en hållbar samhällsplanering. Förbättrad infrastruktur. Gynnar gång- och cykel och kollektivtrafik. Natur och grönområden finns i närheten och 3-30-300 framhävs i planförslaget.
<i>Ett rikt växt- och djurliv</i>			Planförslaget har tagit hänsyn till de närliggande riksintressena för naturvård. Behov av naturinventeringar då mark tas i anspråk. Blå-grön infrastruktur har identifierats och hänsyn tagits.

Regionala miljömål

Se avstämning nationella miljömål.

Lokala miljömål

Miljömål 2034

FÖP Sjöbo tätort bedöms beröra Miljömål 2034 i nedanstående punkter.

- Klimatsmarta transporter till alla +
- Klimatsäkrad kommun +
- God tillgång till grönområden för alla +
- Bevarade och utvecklade natur- och kulturmiljöer +
- Friskt vatten +
- Hållbara lantbruk +/-

Planförslaget bidrar till att uppfylla miljömålen som Sjöbo kommun antagit i Miljömål 2034.

Preciseringen av miljömål Hållbara lantbruk gynnas av de säkerhetszoner som bildas vid vattendragen vilket sannolikt minska övergödningen och minimerar belastningen från lantbruket. Enligt målet ska jordbruksmark exploateras i undantagsfall.

8 Kumulativa effekter

Effekter från flera källor kan samverka och bidra till kumulativa effekter. Dessa ska identifieras, beskrivas och bedömas i en miljöbedömning. Det kan handla om att olika typer av effekter från en och samma verksamhet samverkar eller att effekter från olika verksamheter samverkar.

Kumulativa effekter är särskilt viktiga att hantera i planer och program på övergripande nivå och för långsiktiga planer. Inte minst kommer effekter som beror av ett förändrat klimat att bli nödvändiga att relatera till i miljöbedömningen. Vilka klimatscenarier som bedömningen behöver utgå ifrån i nuläge och framskrivet läge, nollalternativet, blir en central fråga för bedömningen. Andra effekter är sådana som beror av övergripande strukturer och som behöver hanteras i tidiga och strategiska planer och program, som exempelvis grön infrastruktur, möjligheten att ta hand om stora mängder vatten eller brist på vatten med mera där kumulativa effekter får långtgående konsekvenser i tid och rum. (Naturvårdsverket, 2024)

Förtätning i de centrala delarna av Sjöbo kan medföra förstärkt dagvattenproblematik med ökad hårdgöring av ytor och minskad infiltration av nederbörd. Denna effekt har analyserats i dagvattenutredningen och det finns förutsättningar att ta hand om det dagvatten som uppstår i tätorten utan att minska möjligheten till att miljö kvalitetsnormer kan nås.

Befolkningsökningen i centrala delarna ger ett ökat underlag för att förbättra kollektivtrafiken och de nya bebyggelseområdena bidrar till att gång- och cykelvägarna byggs ut. Detta bidrar till en minskad klimatpåverkan.

Genom en medveten gestaltning kan flera funktioner byggas in som bidrar till att förstärka naturvärden i planområdet och stärka den gröna och blå infrastrukturen med intilliggande landskap. Växtval kan bidra till att gynna pollinatörer och fåglar. I området naturligt förekommande växt- och trädarter bör användas.

Jordbruksmark tas i anspråk och detta minskar näringspåverkan på närliggande vattendrag.

Negativa konsekvenser då jordbruksmark tas i anspråk då andelen odlad mark i kommunen och i Sverige minskar. Detta minskar Sveriges självförsörjandegrad.

Vatten, träd och natur i stadsmiljö har positiva effekter på människors hälsa och gynnar också den biologiska mångfalden.

9 Uppföljning av betydande miljöpåverkan

Utifrån den bedömning som har gjorts inom ramen för den här miljökonsekvensbeskrivningen finns några aspekter som bör följas upp.

Kommunen har ett ansvar att i fortsatta skeden följa upp konsekvenser av planen. Särskilt viktigt är att följa upp de frågor som här bedömts ha risk för betydande negativ miljöpåverkan enligt miljöbalken. Dessa är:

- Påverkan på yt- och grundvattenförekomster (MKN).
- Påverkan på jordbruksmark. Följa upp hur mycket jordbruksmark som tas i anspråk.
- Klimat/transporter (nyttjande av kollektivtrafik och gång- och cykelbanor).
- Klimatkalkyl (andel grön-blå-ytor/kolsänkor).

Vid sidan av uppföljning av betydande miljöpåverkan skulle kommunen kunna ta fram fler uppföljande indikatorer kopplade till planens utvecklingsinriktning och klimatpåverkan.

10 Samlad bedömning

10.1 Sammanfattning av miljökonsekvenser för planförslaget och nollalternativ

Vattenmiljö: Planförslaget har tagit stor hänsyn till skyfallsproblematiken och ger vägledning för hur risken för påverkan av skyfall ska förbättras. Det finns också goda förutsättningar att fördröja och rena dagvatten på ett sådant sätt att MKN för ytvatten inte äventyras. Planförslaget bedöms därmed kunna ge förutsättningar för att ge *positiva konsekvenser* på ytvattenmiljöerna.

Klimatpåverkan: Planförslaget innehåller förslag och strategier för att kunna minska påverkan på klimatet. Planen kommer främst att ha en klimatpåverkan kopplat till nybyggnation och trafiklösningar. Genom riktlinjen i planen att eftersträva ett hållbart byggande vid nybyggnation finns stor potential att minska klimatpåverkan. De föreslagna utvecklingsområdena är placerade nära befintlig tätort och kan på de flesta platser på ett bra sätt länkas till befintlig infrastruktur och med gång- och cykelvägar. Planförslaget bedöms sammantaget ge *positiv konsekvens* för aspekten klimatpåverkan men planförslaget kan ytterligare förstärka skrivningar som bidrar till minskad klimatpåverkan.

Hushållning med mark- och vattenområden – jordbruksmark: Planen innebär exploatering av verksamheter och rekreationsintressen på jordbruksmark. Jordbruksmark kommer att tas i anspråk där jordbruksenheter redan idag är små och splittrade. Då jordbruksmark är nationellt intresse bedöms planförslaget bedöms medföra *måttlig negativ konsekvens* på jordbruksmarken i området.

Hushållning med mark- och vattenområden – dricksvatten: Inom planområdet och dess påverkansområde finns områden som är utpekade som grundvattenförekomster och det finns också kommunala vattenskyddsområden med uttag av dricksvatten. Med föreslagna åtgärder för bland annat fördröjning och rening av dagvatten bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed också på möjligheten att nyttja denna resurs som dricksvatten. Föreslagen plan bedöms därmed ha

förutsättningarna för att kunna ge *positiva konsekvenser* på grundvattnet och grundvattenförekomster.

Riksintressen och skyddade områden: Planförslaget har i sina riktlinjer tagit hänsyn till riksintressena för natur och kommer enligt riktlinjerna att vid utbyggnad inom eller nära riksintresset att utreda och planera för att riksintressets värden inte ska påverkas negativt.

Planförslaget bedöms sammantaget ge en positiv konsekvens på riksintressena för natur och friluftsliv. Övriga riksintressen berörs inte.

Miljökvalitetsnormer: I Sjöbo tätort finns goda förutsättningar för att säkerställa att planerade exploateringar inte äventyrar Kävlingeåns möjlighet att nå MKN och att ytterligare kompletterande rening i den befintliga miljön bidrar till att recipienten kan nå god ekologisk status med avseende på näringsämnen.

Planförslaget bedöms inte försvåra möjligheten att uppnå gällande miljökvalitetsnormer för vatten förutsatt att tillräcklig stor area avsätts för fördröjning och rening av dagvatten. Anläggningen av dammar och andra tekniska lösningar för rening av dagvatten behöver ske i takt med utbyggnaden av Sjöbo.

Om åtgärderna som föreslås för fördröjning och rening av dagvatten, lokalt omhändertagande av dagvatten, sanering av förorenad mark genomförs bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed kunna ge en *positiv effekt* på miljökvalitetsnormerna för grundvattenförekomster.

Sjöbo kommun berörs ej av kvalitetsnormerna för luft och buller.

Miljömål: Planförslaget ger förutsättningar för positiva effekter på miljömålen utom de som är kopplade till jordbruksmark.

Nollalternativet: Nollalternativet bedöms inte innehålla den vägledning som behövs för att minska kommunens påverkan på vattenmiljön och det finns därför en risk att miljökvalitetsnormerna för vatten påverkas negativt och därmed får en betydande miljöpåverkan. Nollalternativet innehåller inte heller den vägledning som behövs för att Sjöbo kommun ska kunna nå klimatmålet netto noll vid år 2050.

10.2 Slutsats

För att planförslaget ska få den effekt som avses är det viktigt att dagvattenhanteringen byggs ut i takt med exploateringarna. Kommunen behöver förtydliga samordning och process mellan planering och tekniska kontoret. Planförslaget förtydligas med den mark som behövs för rening och fördröjning samt process och strategi för dagvattenhantering då behoven av denna typ av mark ligger utanför utbyggnadsområdena. Risk finns annars att planförslaget påverkar MKN och ger betydande miljöpåverkan.

Planförslaget bör även kompletteras med förtydligande inriktningar som bidrar till ytterligare minskad klimatpåverkan.

Den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort bedöms bidra till utvecklingen av ett mer hållbart Sjöbo där stor hänsyn tagits i planering till riksintressen, vattenmiljöer och bebyggelsestrukturer och främjar en omställning till fossilfria transporter. Planförslaget ger förutsättningar att möta upp framtida klimatförändringar och bidrar också till att minska Sjöbos klimatavtryck.

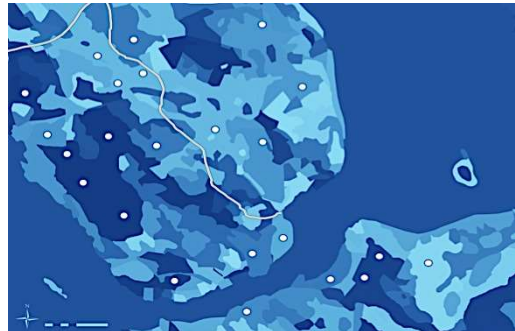

11 Referenser

- Boverket. (den 07 11 2023). Hämtat från boverket.se: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/lamplighetsbedomning/buller-vid-detaljplanering/regler-och-riktvarden-for-buller/>
- Boverket. (den 28 11 2023). *Boverket PBL-kunskapsbanken*. Hämtat från https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/allmannaintressen/hansyn/miljo_klimat/klimatpaverkan/positiv_negativ/bostader_mm/
- Boverket. (den 11 03 2024). *Boverket*. Hämtat från Klimatmålen och internationella åtaganden.: https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/allmannaintressen/hansyn/miljo_klimat/klimatpaverkan/klimatmalen/
- Boverket. (den 11 03 2024). *Klimatfrågor i planeringen*. Hämtat från Boverket.se: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planeringsfragor/klimat/>
- Boverket. (den 16 01 2024). *PBL Kunskapsbanken*. Hämtat från Minskad klimatpåverkan i deljplaneringen: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/lamplighetsbedomning/klimatpaverkan/>
- DHI Sverige AB. (2023). *Dagvattenpåverkan på Kävlingeån från Sjöbo tätort med avseende på MKN*.
- Efterklang. (2022). *Bullerkartläggning 2022, Sjöbo tätort*.
- Försvarsmakten. (2023). Riksintressen för totalförsvarets militära del 1, Skåne län 2023, FM2022-23088:1.
- Länsstyrelsen i Skåne. (den 21 09 2023). *Skånes miljömål*. Hämtat från <https://www.skanesmiljomal.info/bedomningar-2021/begransad-klimatpaverkan-2021/>
- Länsstyrelsen i Skåne. (den 26 02 2024). Begäran om avstående av riksintresseanspråk för Södra Åsum [M180] Södra Åsum socken, Sjöbo kommun, Skåne län. *Dnr 30901-2023*.
- Malmqvist, P. (1983). *URBAN STORMWATER POLLUTANT SOURCES*. Chalmers.
- Markera Mark Göteborg AB. (2022). *PM Geoteknik, Översiktlig bedömning av risk för ras, skred och erosion*.
- Naturvårdsverket. (2000). *Klingavälsån, registerblad*.
- Naturvårdsverket. (den 15 04 2024). *Miljöbedömningar enligt kapitel 6 miljöbalken*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/miljobedomningar/strategisk-miljobedomning/kumulativa-effekter/>
- Region Skåne. (2022). *Regionplan för Skåne 2022-2040*.
- Sigma Civil AB. (2021). *Sjöbo skyfallskartering*.
- sjobo.se*. (den 19 12 2023). Hämtat från <https://www.sjobo.se/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplan-och-detaljplaner/oversiktsplanering/pagaende-fordjupad-oversiktsplan-for-sjobo-tatort.html>
- Sjöbo kommun. (2013). *FÖP 2013 för Sjöbo tätort*.
- Sjöbo kommun. (2023). *Samrådsunderlag inför avgränsningssamråd*.
- Sjöbo kommun. (den 15 03 2024). *Övergripande lokaliseringsutredning inför beslut om föreslagen exploatering av jordbruksmark*.
- Sjöbos kommun. (2023). *Samrådsunderlag inför avgränsningssamråd*.
- Svenskt Vatten AB. (2019). *Avledning av dag-, drän- och spillvatten*.
- Tekniska förvaltningen, Sjöbo kommun. (2023). *Vattentjänstplan 2023*.
- VISS. (den 30 11 2023). *Vattenkartan*. Hämtat från <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/>: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399>

Hemsida: www.calluna.se • E-post: info@calluna.se • Telefon växel: 013-12 25 75

Huvudkontor: Calluna AB, Linköpings slott, 582 28 Linköping